

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra psychologie a patopsychologie

Bakalářská práce

Dominika Snášelová

Diagnostika školní zralosti

Olomouc 2022

vedoucí práce: doc. PhDr. Irena Plevová, PhD.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala sama pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité zdroje a literatury.

V Olomouci dne 13.4. 2022

.....

Děkuji paní doc. PhDr. Ireně Plevové, PhD. za odborné vedení bakalářské práce, za poskytnuté cenné rady, připomínky, vstřícnost a trpělivost.

Obsah

ÚVOD.....	5
I. Teoretická část	7
1 Předškolní období.....	7
1.1 Dětská identita	7
1.2 Tělesný a motorický vývoj	8
1.3. Poznávací procesy v předškolním věku.....	8
1.4 Inkluzivní vzdělávání.....	11
2 Školní zralost a připravenost	13
2.1 Vymezení pojmu školní zralost.....	13
2.2 Vymezení pojmu školní připravenost.....	13
2.3 Znaky školní zralosti	13
2.4. Školní nezralost	16
3 Odklad povinné školní docházky	17
4 Diagnostika školní zralosti	18
4.1 Metody pedagogické diagnostiky v MŠ.....	19
4.1.1 Pozorování.....	19
4.1.2 Rozhovor	19
4.1.3 Dotazník.....	19
4.1.4 Anamnéza.....	20
4.1.5 Rozbor dětské kresby	20
4.1.6 Sociometrie	20
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	21
Úvod	21
1 Cíl výzkumného šetření	21
2 Stanovení výzkumného předpokladu.....	21
3 Teoretická východiska	21
4 Charakteristika výzkumného vzorku	22
5 Výzkumné metody.....	22
6 Postup při sběru dat.....	23
7 Výsledky testů školní zralosti	24
7.1 Kazuistiky.....	26
8 Diskuze	49
Závěr.....	52

Seznam použité literatury	53
Seznam příloh.....	56

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

PAS – porucha autistického spektra

MŠ – mateřská škola

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

ZŠ – základní škola

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na diagnostiku školní zralosti. Prvně jsem se s tímto tématem setkala při praxích na střední pedagogické škole a velice mě tohle odvětví pedagogické práce zaujalo.

Jako učitelka v mateřské škole pracuji již delší dobu, a tak mohu říci, že jsem už pár „předškoláků“ dovedla na konec předškolního vzdělávání. Aby byly všechny děti na školu dobře připraveny, je důležité znát jejich individuální potřeby, zájmy a vlastnosti, a tak k nim i přistupovat. Pro každého hledat jinou, ale správnou a úspěšnou cestu k danému cíli.

Vstup do školy je pro dítě i jeho rodiče dalším velkým životním krokem. Pokud je dítě zralé po fyzické i sociální stránce, je to dobrý předpoklad ke správné adaptaci na školní prostředí.

Ve své praxi jsem se setkala i s dětmi s odkladem školní docházky a měla jsem šanci vidět jejich pokrok v následujícím roce, což pro mě bylo inspirativní. Velkou oporou mi byly právě diagnostické podklady o dítěti, což se stalo podnětem pro zpracování bakalářské práce týkající tohoto tématu.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se můžeme seznámit s vývojem dítěte v předškolním věku, s pojmy školní zralost, připravenost a dále s metodami diagnostiky školní zralosti. Praktická část se zaměřujeme na aplikaci konkrétních metod určených k diagnostikování dítěte předškolního věku.

Cílem mé bakalářské práce v teoretické části je charakterizovat předškolní období, dětskou identitu a veškeré aspekty, které se k tomuto období vztahují. V následující kapitole budou popsány a vymezeny pojmy školní zralost, připravenost a odklad školní docházky. Poslední kapitola pojednává o diagnostických metodách využívaných v mateřské škole.

V praktické části je cílem přiblížit vybrané metody diagnostiky školní zralosti, kazuistiky dětí a rodiny, a také porovnání školní zralosti dítěte s PAS oproti intaktním dětem pomocí testu školní zralosti. Zjišťování znalostí bude probíhat v heterogenní předškolní třídě, do které jsou zařazeny i děti s odkladem školní docházky.

Práce může být přínosem pro pedagogické pracovníky i odborníky, měla by přiblížit nedostatky či problémy týkající se školní zralosti a na jaké oblasti vývoje se více zaměřit. V neposlední řadě by výsledky i teoretická část práce mohla být inspirativní také pro rodiče,

kteří jsou mnohdy ze strany mateřské školy málo informováni o problematice školní zralosti. Ve většině případů jsou odkázáni na pedagogicko-psychologickou poradnu.

I. Teoretická část

1 Předškolní období

Předškolní období trvá zpravidla od 3 do 6 – 7 let (Vágnerová, 2012). Langmeier (2006) charakterizuje tohle období v širším a užším slova smyslu. V širším smyslu je pojato jako období od narození až po zahájení školní docházky. V užším slova smyslu jej uvádí jako „věk mateřské školy“, kde mateřská škola doplňuje rodinnou výchovu a pomáhá dítěti k dalšímu rozvoji.

Říčan (2014) uvádí tohle období jako věk tisícínásobného „proč?“. Dle dětské psychologičky Mgr. Terezy Beníškové může být absence otázek „proč?“ projevem např. autismu.

Vzdělávání v mateřské škole hraje zásadní roli v životě dítěte. Tohle období je považováno za radostné, plné her, zpěvu, zábavy a nabývání nových vědomostí a dovedností. Děti si vytvářejí prvotní představu o světě, učí se základním společenským pravidlům, hygienickým i sebeobslužným návykům a v neposlední řadě soužití v kolektivu vrstevníků i dospělých. V tomto smyslu se mateřská škola stává pro širší rodičovskou veřejnost i *místem celkové pedagogické osvěty* (Matějček, 2005).

1.1 Dětská identita

S postupným rozvojem poznávacích funkcí souvisí i proces sebepojetí. Dítě si již začíná uvědomovat, že se v určitých věcech od ostatních liší a vytváří si základy vlastní identity. Je si vědomo své jedinečnosti, proces sebehodnocení je však stále silně ovlivněn názorem druhých lidí. S vývojem identity je také spojováno vlastnictví, kdy dítě užívá výrazů: moje hračka, moje kolo. Osvojení slova moje vnímá jako součást vlastního já (Vágnerová, 2000).

Významným mezníkem ve vytváření dětské identity je v předškolním věku vztah s rodiči. Dítě se identifikuje s rodičem totožného pohlaví. K identifikaci dochází buďto úmyslně nebo neúmyslně (Čačka, 2000).

S identitou dítěte v předškolním věku jsou úzce spojeny sociální role. Jedná se zejména o ty, které dítě uplatňuje i mimo rodinné prostředí (Vágnerová, 2000). Za důležité role vedoucí k rozvoji osobnosti dítěte uvádí Vágnerová (2012, s. 225) tyto: „*role vrstevníka, role kamaráda a role žáka mateřské školy.*“

V sebepojetí dítěte je také významná genderová role, kdy dítě rozlišuje biologické pohlavní znaky mezi ženskou a mužskou rolí (Vágnerová, 2012).

Hill (2004, In Suchánková, 2014) zmiňuje, že děti v předškolním věku jsou si vědomy pohlavních rozdílů a pro hru vyhledávají partnera stejného pohlaví.

Pro dívky jsou typické námětové hry, hry s panenkami a plyšáky. Chlapecké hry se vyznačují konstruktivností, hrou s dopravními prostředky a stavebnicemi (Suchánková, 2014).

1.2 Tělesný a motorický vývoj

V předškolním období dochází k výrazným změnám. Zdokonaluje se oblast hrubé i jemné motoriky. Pohyby jsou dokonalejší, koncentrovanější a přesnější. Dítě zvládá jízdu na kole, koloběžce či navlékat korálky a zapínat si knoflíky (Šmelová, 2018).

Dle Thorové (2015) je období mezi 5. až 7. rokem **stádiem první vytáhlosti**. Děti rostou do výšky v průměru o 7 cm za rok, mění se celková proporce těla, prodlužují se končetiny, narůstá svalová hmota, postava je štíhlejší s minimem podkožního tuku. Růst končetin umožňuje dětem rukou dosáhnout k protilehlému uchu, přes temeno hlavy tzv. Filipínská míra, jež je součástí jedné ze zkoušek školní zralosti. V 6. letech dochází k osifikaci zápěstních kůstek, což má podstatný vliv na jemnou motoriku.

Jak uvádí Bednářová (2007) ve čtyřech letech začíná většina dětí užívat jednu ruku přednostně jako obratnější a aktivnější. K přesnějšímu vyhranění dochází v předškolním věku kolem 5 – 7 roku, nač hlavní roli zastává později ve školním prostředí, zejména při činnostech jako je čtení a psaní. Ke konečné vyhraněnosti laterality dochází kolem jedenáctého roku života.

„Motorický vývoj bychom mohli označit jako stále zdokonalování, zlepšenou pohybovou koordinaci, větší hbitost a eleganci pohybů“ (Langmeier, 2006, s. 88). Dítě ve čtyřech letech seskočí z lavičky, je samostatnější v oblasti sebeobsluhy i hygienických návycích. Zručnost rozvíjí při hře s pískem, kostkami a zejména při kresbě. Typickým znakem v tomto období je kresba „hlavonožce“ (Langmeier, 2006).

1.3. Poznávací procesy v předškolním věku

Suchánková (2014) ve své knize zmiňuje, že poznávací procesy můžeme rozvíjet pomocí her, díky nimž dítě poznává svět, okolí, ale i samo sebe.

Z didaktického hlediska je nejdůležitější zhodnotit úroveň jednotlivých poznávacích procesů, jako je vnímání, pozornost, paměť, představy a fantazie, myšlení a řeč (Čačka, 1996).

Vnímání nám umožňuje kontakt s okolním světem, je chápáno jako komunikace člověka s prostředím a vychází ze zkušenosti dítěte. Ke konci tohoto období jsou děti schopny rozlišovat i malé detaily a vnímání přechází ze synkretického na diferencované (Šmelová, 2012).

Čačka (2000) ve své knize uvádí tři stádia vnímání:

1. **Stádium předmětů** – spočívá v prostém výčtu, ať už z obrázku či v senzorickém poli.
2. **Stádium činností** – vyznačují se popisem činností jednotlivých osob a aktivit v izolovaných složkách děje.
3. **Stádium vztahů** – zde dochází k celkovému pochopení vjemu a pointy.

Ovšem u dětí předškolního věku se uvádí první dvě stádia.

Zpočátku je **pozornost** ovlivněna aktuálním emocionálním naladěním, je krátká a přelétavá. Postupem času však dochází k úmyslné pozornosti (Šmelová, 2012). Dále upoutá zájem dítěte to, co je pro něj v daný moment nejnápadnější (Vágnerová, 2012). Ke konci předškolního věku se pozornost prodlužuje, a to díky menšímu zájmu o rušivé vlivy v okolí. Udržení koncentrace po delší dobu je významným vývojovým mezníkem (Posner, 2012, In Vágnerová, 2021). K rozvoji pozornosti můžeme využít různých her, prostřednictvím nich se dítě učí vytrvalosti (Suchánková 2014).

V lidském životě hraje nezastupitelnou roli **paměť**. Jedná se o zaznamenávání zkušeností člověka o sobě samém a jeho okolí. Rozlišujeme ji na *bezděčnou* (mimovolní) a *záměrnou* (úmyslnou a neúmyslnou) (Šmelová, 2012).

Záměrná paměť je prozatím méně spolehlivá. Děti si mnohem lépe osvojují dovednosti konkrétními jevy. Ke zdokonalení záměrné paměti dochází ke konci předškolního období, kdy pokrok můžeme vidět i u her s pravidly. Zde se začíná objevovat **úmyslné zapamatování** (Čačka, 2000).

Pomocí **fantazijních představ** si dítě vysvětluje realitu světa. Uplatňují se při výtvarném projevu, promítají se do běžného života a námětových her (Šmelová, 2012). Fantazie je pro předškolní věk nezbytná, podílí se na citové rovnováze dítěte a má harmonizující význam (Vágnerová, 1999, In Šmelová, 2012).

Dětská fantazie se projevuje zcela přirozeně a usnadňuje jim pochopení reálného světa. Využívají ji zejména při námětových hrách, kde uplatňují hraní v roli, které jim pomáhá k větší vyhraněnosti „identity“, než mohou sami zažít (Čačka, 2000). Opravilová (2016) uvádí, že dětské hry, především ty námětové, vycházejí z fantazijních představ, avšak i přesto zůstávají spjaté s realitou.

Typickým znakem je **eidetismus** (dětí svoje přání a představy považují za skutečnost) (Šmelová, 2012). Vágnerová (2012) uvádí jako další znak **antropomorfismus či animismus** (přisuzování lidských vlastností neživým objektům).

*„Vývoj **myšlení** je dlouhodobý proces. Dítě se učí rozumět vratnosti různých proměn postupně, v závislosti na jejich složitosti“* (Vágnerová, 2012, s. 180). Dítě uvažuje v celostních pojmech a umí vyvozovat závěry situací (Šmelová, 2012). Langmeier (2006, s. 90) uvádí: *„myšlení je stále úzce vázáno na vlastní činnost dítěte a je v tomto smyslu **egocentrické, antropomorfické** (všechno polidšťuje), **magické** (dovoluje měnit fakta podle vlastního přání) a **artificialistické** (všechno se „dělá“).“* Na konci fáze předškolního vzdělávání se rozvíjí pojmové myšlení. Dochází k užívání myšlenkových operací, jako je srovnávání, analýza a syntéza (Šmelová, 2012).

Pro **rozvoj řeči** je důležitým a zásadním faktorem podnětné rodinné prostředí. Zejména pak komunikační vztah mezi matkou a dítětem (Průcha, 2013). Vágnerová (2012) uvádí „egocentrickou řeč“, kdy dítě využívá řeč pouze samo pro sebe. Nepotřebuje tedy mít komunikačního partnera ani určitou formu obsahu.

Předškolák dle Suchánkové (2014) zvládá pojmenovat předměty denní potřeby, odpovídá a klade otázky, převypráví příběh. Mezi hry rozvíjející řeč a slovní zásobu řadí např. rytmické hry, slovní hádanky a hry se slovy. Aktivní slovní zásoba na konci předškolního období je až 3000 slov (Čačka, 2000).

1.4 Inkluzivní vzdělávání

Lechta (2010) ve své knize uvádí, že inkluzivní přístup se začíná uplatňovat již v 90. letech 20. století. Scholz (2007, In Lechta, 2010) zmiňuje, že pojem inkluze uvedl Theunissen a poprvé zazněl v USA při analýze speciální pedagogiky.

Během průběhu života přicházíme do styku s mnoha lidmi, kteří se od sebe určitým způsobem odlišují. Z toho hlediska můžeme pohlížet i na současnou mateřskou školu. Děti se ve třídách odlišují věkem, pohlavím, povahou, zájmy a schopnostmi, nebo různým handicapem (Šmelová, 2018).

Nynější MŠ má za úkol umožnit všem dětem stejné podmínky vzdělávání bez ohledu na jejich různorodost. Hovoříme o tzv. **modelu inkluzivního vzdělávání**, jehož cílem je respektování individuálních fyzických a intelektových schopností, jazykových dovedností či etnických a kulturních rozmanitostí (Šmelová, 2018).

Základním principem inkluzivního přístupu je akceptovat každého jedince. Velký důraz při vzdělávání je kladen na kvalitu a individualizaci (Zilcher, 2019). Dle Průchy (2013, In Krejčová, 2015) chápeme individualizaci jako přizpůsobování obsahové stránky vzdělávání s ohledem na osobnostní charakteristiky.

Školský zákon 561/2004 Sb., 9 odstavec § 16 stanovuje skupiny, kterých se inkluze týká: *„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“*

Poskytování podpůrných opatření se poskytuje v pěti stupních. Podpůrné opatření prvního stupně realizuje škola nebo školské zařízení. Druhý až pátý stupeň podpůrných opatření doporučí školské poradenské zařízení. Míra podpůrného opatření je stanovena vyhláškou č. 27/2016 Sb. (Šmelová, 2018).

Pro pozdější účely našeho textu zmiňuji zásady práce pro děti a PAS, které ve své knize uvádí Mazánková (2018, s. 51) následovně: *„zavedení přesného a důsledného denního režimu*

a jasných pravidel, využívání vizualizace, konkrétní odměny, empatie, tolerance, trpělivost a velmi úzká spolupráce s rodiči.“

2 Školní zralost a připravenost

Problematikou školní zralosti a připravenosti k zahájení povinné školní docházky se zabývá jak oblast pedagogická, tak oblast psychologická (Šmelová, 2012). Pedagogové se zaměřují na školní připravenost a psychologové se soustředí spíše na otázku školní zralosti (Berčíková, 2014).

„Z historického hlediska se otázkou školní zralosti zabýval již J.A. Komenský, který označil 6 let věku dítěte jako optimální pro vstup do základní školy a to z tohoto důvodu, že dítě dosahuje již takové úrovně, aby nároky se školní docházkou zvládlo.“ (Komenský, 1958, In Berčíková, 2014, s. 34). Dále se tímto odvětvím zabýval také Vygotskyj, který řešil problém vztahu mezi učením a zráním (Šmelová, 2012).

2.1 Vymezení pojmu školní zralost

Vymezení pojmu dle pedagogického slovníku je školní zralost *„stav dítěte projevující se v takové vývojové úrovni jeho organismus, která mu umožňuje adaptaci na prostředí školy“* (Průcha, 2009, s. 304).

Langmeier (2006) chápe školní zralost nejen z pohledu biologické zralosti organismu, ale také jako zralost rozumovou, sociální a citovou, která souvisí se zráním CNS.

2.2 Vymezení pojmu školní připravenost

Průcha (2009, s. 301) uvádí: *„školní připravenost zahrnuje jak úroveň biologického a psychického vývoje dítěte, tak i dispozice vytvářené na základě učení a vlivem konkrétního sociálního prostředí“*.

Školní připravenost můžeme dle Průchy (2016) pojmut jako soubor kompetencí, které dítě získává v průběhu vzdělávání v mateřské škole či působení v rodině.

Zelinková (2007) ji definuje jako školní připravenost (způsobilost), která postihuje oproti biologickému zrání i úroveň předškolní přípravy a to z hlediska schopností, vlivu prostředí a výchovy.

2.3 Znaky školní zralosti

Při posuzování **tělesné zralosti** zastává důležitou roli především to, zda je dítě zdravé, dále jeho hmotnost, výška a věk, zralost CNS a celkového organismu, a také ukončená tzv.

první strukturální přeměna (Šmelová, 2012). Thorová (2015) tuto přeměnu nazývá obdobím první vytáhlosti.

Zda je dítě pro školu zralé po tělesné a zdravotní stránce rozhodne odborný či praktický lékař. Ve výjimečných případech je dobré, aby lékař zvážil další vyšetření např. neurologické, psychologické či jiné odborné a nespoléhal tak, pouze na biologické znaky, jimiž jsou výška a váha dítěte (Bednářová, 2015).

K posuzování školní zralosti můžeme využít test tzv. Filipínské míry, jež dítěti umožňuje rukou dosáhnout k protilehlému uchu přes temeno hlavy, na což má velký vliv růst končetin (Thorová, 2015). Pugnerová (2019) dále uvádí začátek výměny mléčného chrupu za stálý.

Ke konci předškolního věku se mění proporce těla, hlava se zmenšuje a je přiměřená velikosti těla (Říčan, 2014, In Šmelová, 2012). Dochází k nárůstu ve výkonu vnitřních orgánů (srdce a plíce) a k osifikaci zápěstních kůstek (Šmelová, 2012). Dítě vyrostne okolo 7 cm za rok a přiměřeně nabývá na váze (Thorová, 2015). Allen (2008) uvádí, že výška předškoláka se pohybuje okolo 107 až 117 cm a průměrná váha činí 17 až 20 kg.

Potupně se zdokonaluje hrubá motorika, pohyby jsou koncentrovanější a dokonalejší. Samostatnost se projevuje zejména v oblasti sebeobsluhy (Langmeier, 2006).

Pro jemnou motoriku Thorová (2015) uvádí, že se dítě stále učí používat různé nástroje, zvládá manipulaci s nůžkami, nají se příborem a užívá psacích i kresebných náčiní. Šmelová (2012) klade důraz na správný úchop tužky, který je základem především pro psaní a kresbu. Mlčáková (2009) popisuje, že grafomotorika na dobré úrovni je výsledkem určitého stupně vizuomotoriky, která úzce souvisí s jemným pohybem prstů a očními pohyby.

Předškolák volí již osvojený způsob kresby, která má určité pořadí a strukturu. Činnost se pro něj jeví jako zvládnutelná a upokojující. Kreslí zkrátka vše, co jej zaujme. Za typický projev v tomto věku považujeme kresbu lidské postavy. Ke konci období se postava podobá reálnému obrazu, což považujeme za jeden ze znaků školní zralosti. Dítě začíná vnímat svět realisticky (Vágnerová, 2021).

Šmelová (2012) ve své knize uvádí, že **kognitivní zralost** je úzce spojena s rodinným prostředím a životem dítěte v mateřské škole, který by měl být pozitivně ovlivněn. Dítě se zde učí základům sebeobsluhy, soužití v kolektivu a získává nové vědomosti.

Při zjišťování kognitivní zralosti, je dobré posuzovat výsledky dítěte s obecnými kritérii pro daný věk. Pokud se u dítěte projeví odchylka v jakékoliv oblasti, je důležité se pro další práci na problémovou oblast zaměřit a rozvíjet ji (Bednářová, 2015).

Pugnerová (2019) se zmiňuje o znacích, které nám můžou při posuzování této oblasti pomoci:

- *přechod od celostního ke členěnému vnímání*
- *schopnost analýzy a syntézy v poznávání*
- *přiměřený vývoj řeči*
- *schopnost trvalejší a záměrné paměti*
- *schopnost konkrétních myšlenkových operací*
- *překonávání egocentrismu*
- *vůli ovládaná pozornost, tvořivý, aktivní přístup ke světu, k pozorování*
- *rozlišení hry od povinnosti*

(Pugnerová, 2019, s. 19)

Z hlediska **emocionální zralosti** se děti předškolního věku mnohem lépe orientují ve svých pocitech a emocích. Zvládají přiměřeně reagovat na neúspěch, odhadují určité situace a jejich reakci na ně (Vágnerová, 2012).

Langmeier (2006, s. 111) chápe emoční zralost také jako „*připravenost dítěte pro školní práci*.“ Takové dítě by tedy mělo být schopno odložit svá přání na později, projevovat se větší stabilitou citů a sebekontroly (Langmeier, 2006).

V průběhu zahájení školní docházky může dojít k tzv. školní fobii, která má psychosomatickou podobu. Příznaky se objevují pouze tehdy, má-li jít dítě do školy (Vališová, 2011). Důvodem vzniku bývá neúspěch ve školním prostředí spojený s narůstajícími nároky kladenými na dítě, které nebylo pro školu dostatečně zralé. Je tedy důležité již v mateřské škole diagnostikovat možné problémové oblasti, které navazují na školní náplň práce (Šmelová, 2012).

Na stránku **sociální zralosti** dítěte silně působí vztah s dospělými osobami a jejich hodnocení vůči němu. Pokud se dítě cítí dobře, má kvalitní vztahy s blízkými osobami a je dostatečně kladně hodnoceno, bude snáze navazovat kontakty s vrstevníky. Celková vnitřní pohoda dítěte přispívá k podpoře důvěry ve vlastní schopnosti (Bednářová, 2015).

Bednářová (2015) zmiňuje, že nástup do základní školy sebou přináší jisté nároky, které jsou na dítě kladeny v oblasti sociálních a adaptačních schopností. Dítě by si mělo umět najít v novém kolektivu své místo a začlenit se do něj, zvládnou delší odloučení od rodičů, být více samostatné, umět se postarat o své věci, respektovat novou autoritu a podřídit se školní náplni práce.

2.4. Školní nezralost

Za školsky nezralé děti bychom mohli považovat ty, které nedosáhly výše zmíněného stupně vývoje, nebo si dostatečně neosvojily oblasti klíčových kompetencí pro předškolní věk. Projevem školní nezralosti a nepřipravenosti jsou zejména impulzivnost, neklid doprovázený nedostatečnou výdrží u činností, děti jsou plačtivé a nesamostatné (Berčíková, 2014).

Typických znaků nepřipravenosti si mohou všimnout i rodiče dítěte, ale především třídní učitelky v mateřské škole, které s dítětem tráví velkou část dne (Ležalová, 2012 In Berčíková, 2014).

U dětí s nezralostí v oblasti samostatnosti, emocionality, s výrazným opožděným či nerovnoměrným kognitivním vývojem je vhodné zvážit nástup do základní školy (Bednářová, 2015).

3 Odklad povinné školní docházky

V posledních letech dochází k většímu počtu odkladu školní docházky. Odhadem pětina dětí ji zahajuje později. Ve většině případů odklad dostávají zejména chlapci (Průcha, 2016).

Mezi nejčastější příčiny odkladu školní docházky patří dle Průchy (2016, s. 81) „*celková nezralost, logopedické vady a poruchy řeči, sociální nezralost, poruchy adaptace a soustředění, grafomotorika a celkový opožděný vývoj řeči.* (ČŠI, 2015, s. 27).“

Většina rodičů si je vědoma, že s nástupem do základní školy dochází v životě dítěte, ale i v celé rodině k velkým změnám. Proto se domnívají, že by odklad mohl dětem pomoci lépe zvládat nároky, které na ně budou v základní škole kladeny (Opravilová, 2016).

Dle školského zákona č. 561/2004 Sb., § 37 je odklad vymezen takto: „*Není-li dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení, a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.*“

Pokud by se u dítěte v průběhu prvního pololetí při plnění povinné školní docházky objevila nedostatečná duševní či tělesná vyspělost, smí ředitel se souhlasem zákonných zástupců dítěte odložit začátek povinné školní docházky o jeden rok (školský zákon č. 561/2004, § 37).

V takovémto případě se dítě vrací zpět do mateřské školy, což je pro něj velmi nepříjemný a stresující zážitek. S určitými pochybami se setkáváme také u rodičů dítěte, kteří situaci můžou považovat za vlastní selhání (Berčíková, 2014).

4 Diagnostika školní zralosti

Ke zjišťování školní zralosti nejčastěji využíváme služeb pedagogicko-psychologických poraden, do nichž jsou ze strany mateřských škol posílány děti předškolního věku. S individuálním vyšetřením dítěte v PPP musí souhlasit jeho zákonný zástupce a to formou písemného souhlasu. Rodiče by měli být dopředu informováni, že samotné vyšetření a jeho výsledky jsou pouze orientační (Bejdáková, [2018]).

V pedagogicko-psychologických poradnách jsou při diagnostikování aplikovány standardizované testy, díky kterým lze jednotlivé výsledky porovnávat s normami odpovídající předškolnímu věku. Nedílnou součástí vyšetření je také pedagogická dokumentace ze strany učitelek mateřské školy, které mají možnost sledovat dítě v průběhu celého pobytu v MŠ a zaznamenávat tak, jisté pokroky ve vybraných oblastech (Bejdáková, [2018]).

Oprailová (2016) ve své knize zmiňuje, že pedagogickou diagnostiku provádí také učitelky v mateřských školách. Tato forma diagnostikování je cíleně zaměřena a její výsledky slouží ke zlepšení vzdělávací nabídky vzhledem k individuálním zvláštnostem konkrétního dítěte.

Svoboda (2009) uvádí testy, které je možno využít při diagnostikování školní zralosti, např.:

- *Orientační test školní zralosti* v české verzi od Jiráska, který jej přepracoval dle Kernova testu. Zahrnuje 3 úkoly - kresbu mužské postavy, napodobení psacího písma a obkreslení skupiny teček.
- *Obrázkovo slovníková zkouška (OSS)* – jejímž autorem je Kondáš, pomocí této zkoušky zjišťujeme úroveň slovní zásoby u předškolních dětí.
- *Edfeldtův Reverzní test* – je určen pro zjišťování úrovně připravenosti dítěte ke čtení ve formě rozlišování zrcadlových tvarů.
- *Test zrakového vnímání* dle Frostigové či *Zkouška vědomostí předškolních dětí* od Matějčka a Vágnerové.

4.1 Metody pedagogické diagnostiky v MŠ

4.1.1 Pozorování

Patří mezi nejvyužívanější a nejstarší metody pro diagnostikování dítěte. Může být buďto záměrné nebo plánovité (Syslová, 2018).

Tomanová (In Šmelová, 2018) jej rozděluje na přímé a nepřímé, strukturované a nestrukturované, z hlediska času na krátkodobé a dlouhodobé, dále na zúčastněné a nezúčastněné.

Pozorování nám umožňuje sledovat dítě při veškerých vykonávaných činnostech, jak v prostředí MŠ, tak i mimo něj. Jednou z typických činností, kdy učitelka provádí diagnostiku dítěte je hra (Syslová, 2018). Dítě se prostřednictvím hry seberealizuje, rozvíjí svou osobnost a znamená pro něj přirozenou aktivitu (Suchánková, 2014).

Postřehy si učitelka během pozorování může zapisovat na papír a výsledky se poté zaznamenávají do připravených archů. Ty slouží především k lepšímu pochopení a poznání dítěte po všech jeho stránkách (Syslová, 2018).

4.1.2 Rozhovor

Jednou z cest pro získávání informací je přímý rozhovor s dítětem nebo rodiči. Tento způsob diagnostiky nám umožňuje lépe pochopit osobnost dítěte, jeho znalosti a zájmy, vztahy s vrstevníky, či hlouběji proniknout do případných problémů (Syslová, 2018).

Syslová (2018) podotýká, že k doplnění informací o dítěti slouží výše zmiňovaný rozhovor s rodiči. Jedním ze zásadních požadavků takového rozhovoru je, být dobře připraven. Měli bychom znát, co je našim cílem, a jakou formu využijeme v kladení otázek. Dále si vymežit dostatečný časový prostor a klidné prostředí. Výsledky mohou být založeny v portfoliu dítěte pro stanovení dalších postupů. V neposlední řadě, bychom neměli zapomínat na to, že rozhovor je pro rodiče velmi choulostivou záležitostí.

4.1.3 Dotazník

V mateřských školách slouží tato forma především ke zjišťování názorů a postojů rodičů na MŠ a její kvalitu vzdělávací nabídky (Syslová, 2018).

Dotazníky můžeme také využívat i u starších dětí, které mají osvojenou dostatečnou úroveň v oblasti čtení a řeči (Zelinková, 2007, In Berčíková, 2014).

4.1.4 Anamnéza

Metodu anamnézy využíváme pro získání informací o vývoji dítěte. Rozdělujeme ji na osobní, která zahrnuje veškeré potřebné informace o dítěti z hlediska vývoje, zdravotního stavu a případných zvláštnostech. Rodinná anamnéza se zaměřuje na oblast výchovy a vztahů v rodině. Je neodmyslitelnou složkou osobní anamnézy (Syslová, 2018).

Tomanová in Šmelová (2018) uvádí i školní anamnézu, která pozoruje dítě a jeho projevy v institucionálním prostředí.

4.1.5 Rozbor dětské kresby

Dětský kresebný projev představuje odraz jeho psychické stránky. Prostřednictvím kresby můžeme vidět svět očima daného dítěte a je nápomocná při pochopení jeho osobnosti (Šmelová, 2012). Luguet (In Piaget, 1996) charakterizuje kresbu jako hru, jejímž prostřednictvím se dítě snaží napodobit skutečnost.

Učitelka může využít kresby, jako diagnostického nástroje při zjišťování připravenosti dítěte na školní prostředí (Syslová, 2018). Právě jedním z úkolů v Jiráskově orientačním testu zjišťující školní zralost je kresba lidské mužské postavy, v níž se odráží stránka vizuální a mentální úrovně (Šmelová, 2012). Zejména pro činnosti jako jsou kreslení a psaní je důležitá koordinace ruky a oka, tzv. vizuomotorická koordinace, kterou dítě uplatňuje ve všech činnostech (Bednářová, 2015).

Syslová (2018) se zmiňuje o tom, že není vhodné vyvozovat závěry pouze z jedné kresby. Měli bychom ji spíše vnímat jako doplněk diagnostiky.

4.1.6 Sociometrie

Slouží především ke zjišťování sociálních vztahů a vazeb mezi vrstevníky ve třídě. Učitelka využívá otázek typu, s kým by si chtěl sedět u stolečku, s kým by si chtěl jít dnes za ruku, s kým si nejraději hraješ. Neměla by ovšem při diagnostikování opomínat činitele, které ovlivňují vztahy ve třídě, např. věk, pohlaví či individuální rozdíly mezi dětmi (Syslová, 2018).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Úvod

V teoretické části jsme se mohli seznámit s obdobím předškolního věku, s pojmy školní zralost, připravenost a především jejími kritérii, které jsou pro vstup do základní školy nezbytné. Dále byly uvedeny metody, které můžeme aplikovat při diagnostikování školní zralosti. V praktické části jsou uvedeny testy, jejichž pomocí byla zjišťována míra školní zralosti u dětí v předškolní třídě. Jsou zde také uvedeny kazuistiky 10 vybraných dětí a 1 dítěte s poruchou autistického spektra.

1 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit připravenost předškolních dětí pro zahájení školní docházky pomocí:

- vybraných diagnostických metod - pozorování (viz 4.1.1), rozhovor (viz 4.1.2) a anamnéza (viz 4.1.4)
- České verze Orientačního testu školní zralosti a Testu verbálního myšlení od Jiráska

2 Stanovení výzkumného předpokladu

Výzkumný předpoklad 1: Předpokládáme, že děti, jež nastoupily do MŠ ve věku 3 let a mají pravidelnou docházku, zvládnou testy s lepšími výsledky.

Výzkumný předpoklad 2: U dětí s loňským odkladem školní docházky, zaznamenáme pokroky týkající se kritérií školní zralosti.

3 Teoretická východiska

Školní zralostí se zabývá mnoho autorů. Jedním z nich je i Bednářová (2015), která ve své knize charakterizuje školní zralosti na oblast tělesnou, kognitivní, emocionální, sociální a práceschopnost. Předškolní dítě by tedy mělo mít dostatečně vyvinutou jemnou i hrubou motoriku, mělo by se umět vyjadřovat ve větách, rozlišovat začáteční a koncové slabiky slov, vyhledávat detaily i podobné obrazce, orientovat se v časové posloupnosti dne a číselné řadě do 6 a výše, mělo by být emocionálně stabilnější, schopné práce a soužití v kolektivu

vrstevníků. V neposlední řadě je také důležitá výška a váha dítěte. Allen (2008) zmiňuje, že předškolák měří 107 až 117 cm a váží cca 17 až 20 kg.

4 Charakteristika výzkumného vzorku

Zjišťování bylo realizováno v čistě předškolní třídě, ve které zároveň působím jako třídní učitelka. V dané skupině je zapsáno 24 dětí, z toho 11 děvčat a 13 chlapců. Mezi ně jsou zahrnuti i dva chlapci s letošním odkladem školní docházky a 1 chlapec s loňským odkladem. Děti mají mezi sebou velmi pěkné vztahy, vzájemně se respektují a pomáhají si, díky stanoveným třídním pravidlům („srdíčkové“ – chováme se k sobě hezky, neubližujeme si, „pusinkové“ – používáme hezká slova, nevykřikujeme, „sovičkové“ – nasloucháme, dozvídáme se nové věci...). Ve třídě převládá pohodová atmosféra.

Jelikož v naší MŠ nemáme v rámci inkluze zařazeno dítě s PAS, jeho diagnostika pro porovnání školní zralosti s intaktními dětmi byla provedena v odlišné mateřské škole po vzájemné dohodě s rodiči, třídními učitelkami a paní ředitelkou.

5 Výzkumné metody

V bakalářské práci byly využity jak metody pedagogické, tak metody psychologické:

- Pozorování
- Rozhovor
- Anamnéza
- Rozbor výsledků činností

Pozorování probíhalo po celou dobu testování. Dále jsem se zaměřila na projevy dětí při spontánních a řízených činnostech. Také jsem nezapomněla na oblast sebeobsluhy, jemné a hrubé motoriky.

Rozhovor jsem realizovala ve spolupráci s rodiči, převážně s matkou konkrétního dítěte. Ptala jsem se na rodinné zázemí, přístup k výchově, celkový projev chování dítěte v domácím prostředí. Rozhovory s dětmi probíhaly převážně spontánně při společných aktivitách v průběhu dopoledne. Řízený rozhovor byl součástí testování.

Sestavování **anamnézy** se uskutečnilo v rámci sepsání kazuistik dětí. Byla využita osobní a částečně rodinná anamnéza.

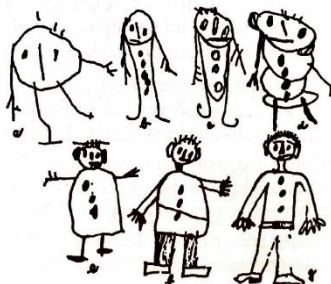
Rozbor výsledků jednotlivých testů je uveden v kapitole č. 7 a č. 7.1, jsou zde graficky zachyceny výsledky testů všech 24 dětí + 1 dítěte s PAS (viz graf č. 1 a č. 2). V uvedených kazuistikách (kapitola č. 7.1) jsou zachyceny konkrétní výsledky jednotlivých dětí v počtu bodů, v příloze č. 3 – 13 najdeme výsledky orientačního testu školní zralosti od Jiráska.

Pro výzkum praktické části byly využity dva testy, pomocí nichž jsem zjišťovala míru školní zralosti u předškolních dětí:

- Orientační test školní zralosti od Jiráska

Test se skládá ze 3 úloh: kresby mužské postavy, napodobení psacího písma a obkreslení skupiny teček. Každá z úloh je hodnocena na stupnici od 1 do 5 (viz příloha č. 1). Stupnice jsou chápány jako známky, tedy nejlepší výkon je hodnocen 1, nejhorší 5. Platí pro všechny tři úkoly.

Obr. 2. Vývojová stadia dětské figurální kresby: a - hlavonožec, b,c,d - překonávaní hlavonožec, e - primitivní analytická kresba, f - vyspělejší analytická kresba, g - syntetický (obrysový) způsob zobrazení mužské postavy

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Ci ryl osn

3. Tady jsou takové puntíky. Zkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

Obr. 1: Ukázka Jiráskova orientačního testu školní zralosti, (Svoboda, 2009, s. 626, 627)

- Test verbálního myšlení od Jiráska (podrobněji viz příloha č. 2)

Test obsahuje 20 otázek zaměřených na znalosti z různých oblastí, které se u předškolních dětí očekávají. Najdeme zde otázky typu: „*Ve dne je světlo, v noci je...? Třešně, švestky, jablka, hrušky...co to je?*“

6 Postup při sběru dat

Výzkumné šetření bylo prováděno v měsíci únoru a březnu 2022. Testování probíhalo vždy v individuální spolupráci s dítětem. Prostředí jsem zvolila takové, jaké bylo dětem nejbližší, tedy kmenovou třídu nebo přilehlou lehárnu, aby se cítily pohodlně a příjemně. Na rozhovoru s rodiči jsem se vždy domluvila na určitý čas v odpoledních hodinách, abychom měli

dostatek prostoru a klidu na zjišťování potřebných informací. Rozhovory s dětmi probíhaly spontánně v průběhu dopoledne, řízený rozhovor probíhal zejména v době testování.

7 Výsledky testů školní zralosti

Oba dva testy byly prováděny individuálně v klidném a známém prostředí. Ve většině případů to byla lehárna nebo kmenová třída. Chtěla jsem, aby se děti cítily pohodlně, nebyl na ně kladen žádný časový nátlak a na všechny úkoly jsem jim dala dostatek prostoru. Níže uvedené časové dotace jsou pouze orientační dle pohledu na hodiny, nechtěla jsem děti stresovat tím, že před mini budu manipulovat se stopkami. Testy nebyly zaměřeny za rychlost, ale znalosti. Údaje slouží jako „bezvýznamný“ doplněk.

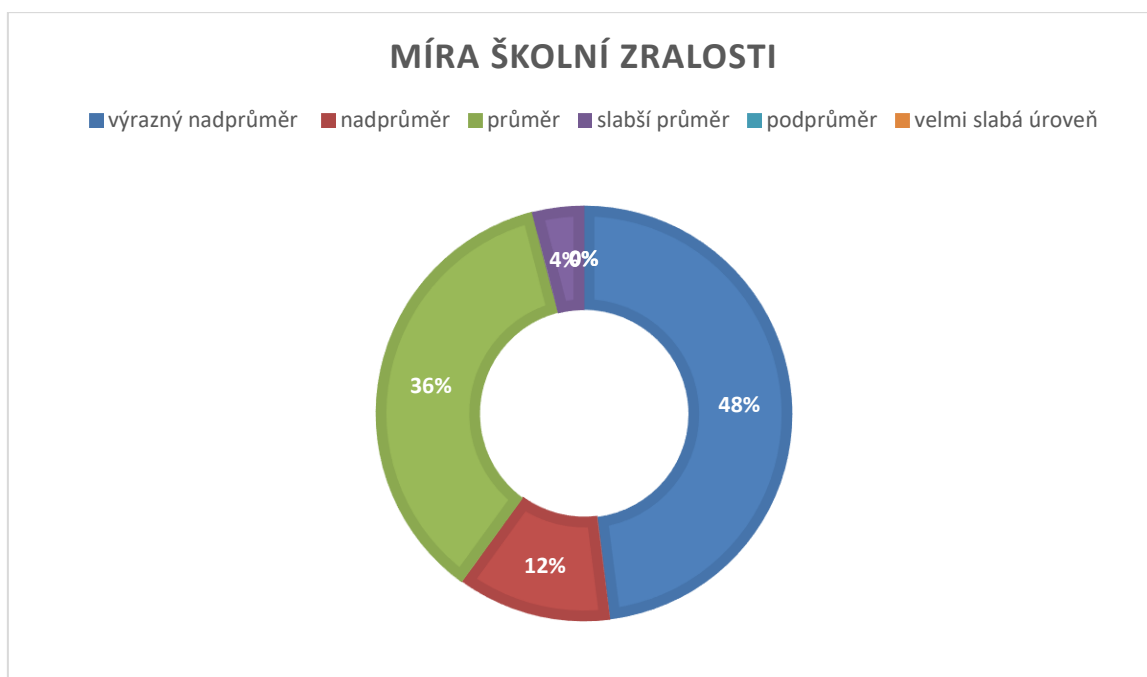
Jiráskův test školní zralosti (viz příloha č. 1)

Děti mě výsledky mile překvapily. V grafu č. 1 si můžeme všimnout, že velké úspěšnosti dosáhla většina z nich. Podprůměrný výsledek a velmi slabá úroveň nejsou z řad dětí vůbec zastoupeny. Největší obtíže jsem u některých dětí zaznamenala v nápodobě psacího písma. Předškoláci se sice umí podepsat a mají grafickou i vizuální představu o písmu, ale tohle pro ně bylo něco nového. Z mého pohledu nejvíce děti bavil test, který obsahoval kresbu mužské postavy. Jakmile jsem se před samotným začátkem nebo po dokreslení zeptala, koho vlastně nakreslily, většinou odpovědí byl tatínek, nebo jen „pán“.

Z časového hlediska dětem nejdelší čas zabrala kresba mužské postavy v rozmezí 4 až 8 minut. Úkol v napodobení psacího písma trval cca od 1 do 2 minut. V nejkratší časové dotaci probíhalo obkreslení skupiny teček, nejrychlejší čas byl 10 sekund, nejdelší čas cca 25 sekund.

Značné obtíže s vybranými úkoly v testu měly děti s letošním odkladem školní docházky (viz kazuistika Šimon a Karlík).

Graf č. 1 - výsledky testu všech 24 dětí + Lilianka

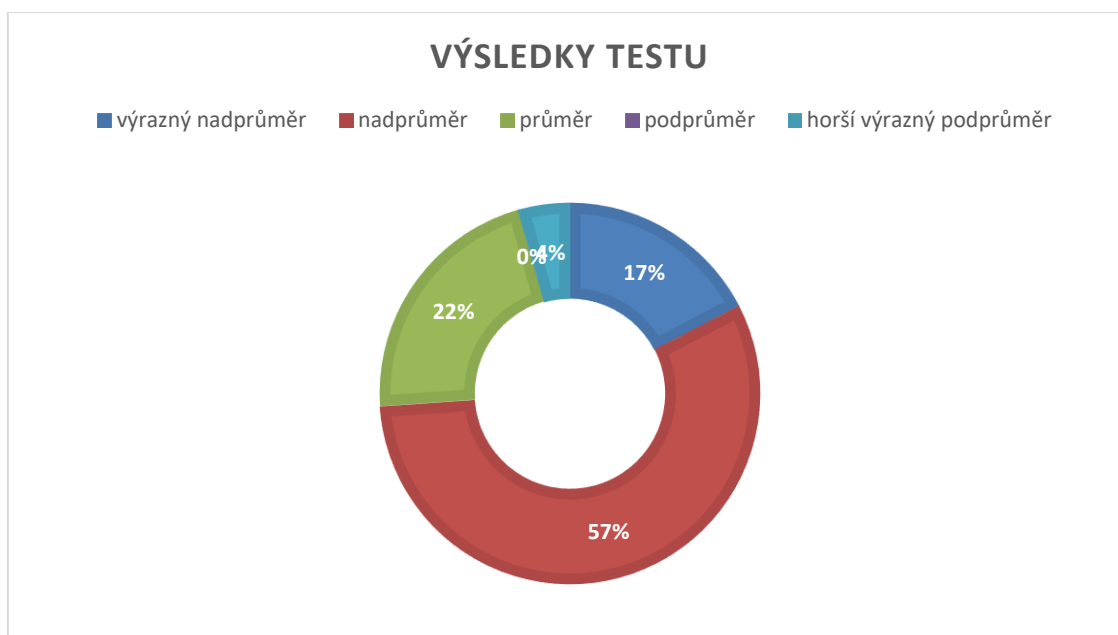
Graf č. 1 nám ukazuje, že výsledky Orientačního testu školní zralosti jsou procentuálně poměrně vyrovnané. Nevíce je zastoupen výrazně nadprůměrný výsledek (48 %), kterého dosáhlo 12 dětí, z toho 7 děvčat. Nadprůměrného výsledku dosáhlo pouze 12 % dětí (2 chlapci a 1 dívka). Průměrný výsledek (36 %) se projevil u 7 chlapců a 2 děvčat. Slabšího výsledku dosáhl pouze 1 chlapec.

Test verbálního myšlení (viz příloha č. 2)

Před začátkem rozhovoru s každým dítětem jsem si kladla otázku, zda bude znát odpovědi na všechny otázky, a zda jej některá z nich zaskočí. Vypozorovala jsem, že větší počet dětí se zarazil při otázkách č. 8, 13 a 17 (viz příloha č. 2). Skoro všechny děti byly celkově při rozhovoru soustředěné, klidné a na otázky odpovídaly plynule.

V kratším čase byly s testem hotové převážně s chlapci, děvčata potřebovala poněkud více času na odpovědi. Nejkratší čas rozhovoru byl 6 minut, nejdelší se pohyboval v průměru okolo 15 minut. Dětem jsem dávala dostatečný prostor na odpovědi, aby se cítili příjemně, bez nátlaku.

Graf č. 2 - zobrazuje celkový výsledek z testu všech 24 dětí

Z grafu si můžeme povšimnout, že nejvíce je zastoupen nadprůměrný výsledek (57%). Horší výrazný podprůměrný výsledek dosáhlo pouze 1 dítě (chlapec), které tvoří 4%.

Porovnání výsledků u LILIANKY:

V orientačním testu školní zralosti od Jiráska si vedla o poznání lépe. Její úspěšnost byla stejná, jako u intaktních dětí. Celkově bylo vidět, že ji tato forma testu velmi bavila a dalo by se říct, že i zaujala. Po opsání psacího písma, byla ráda, že je pochválena. Výsledky jsem tedy zahrнула do grafu č. 1.

Test verbálního myšlení pro ní již tak zajímavý nebyl. Zprvu jsem pokládala otázky, tak jak šly za sebou. Ovšem hned si všimla, že Lili je bez zájmu, pozornost byla velmi malá. Rozhodla jsem tedy, že z testu vyberu pouze pár otázek, u kterých jsem předpokládala, že by mohla zvládnout odpovědět a rozhovor se pro ni stal zajímavější a motivující. Celkový průběh rozhovoru trval krátce zhruba 4 minuty. Lilinku jsem nechala spontánně odpovídat, otázky jsem ji vysvětlovala nebo formulovala tak, aby je mohla lépe pochopit (viz kazuistika LILIANKA).

7.1 Kazuistiky

Níže uvádím kazuistiky 10 vybraných dětí + 1 dítě s PAS, u nichž bylo prováděno výzkumné šetření. Důvodem, proč jsem si zvolila charakteristiku těchto dětí, bylo především to, že je znám již od nástupu do školky a vím, jak probíhala jejich adaptační fáze a celkový projev chování v kolektivu vrstevníků.

V kazuistikách jsou zahrnuty základní informace o dítěti a jeho rodině, zdravotním stavu, o vývoji řeči, vnímání, laterality, dále jsou zmíněny projevy chování v prostředí mateřské školy a kolektivu vrstevníků, v závěru zhodnocení testů školní zralosti.

Při sestavování kazuistik mi byly velkou oporou individuální rozhovory s rodiči i samotnými dětmi. Dále také diagnostické záznamy, které má každé dítě v naší třídě a s kolegyní jej pravidelně realizujeme, zapisujeme postřehy a pokroky, nebo naopak hledáme vhodné způsoby řešení vzdělávacích obtíží.

Pro kazuistiku u dívky s PAS mi dopomáhala třídní učitelka a zejména asistentka, která se Liliance ve třídě věnuje a dobře ji zná.

ANIČKA

Věk: 5 let a 6 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Anička žije v rodinném domě nedaleko od města se svými rodiči a mladší sestrou. V rodině převažuje demokratický styl výchovy. Maminka tráví s Aničkou více času, protože je na mateřské dovolené a tatínek je momentálně pracovně v zahraničí. Spolupráce s rodiči je dobrá, jsou velmi ochotní a aktivně se zajímají o dění v MŠ.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, dobrý, tělesný i motorický vývoj odpovídá věku, velmi samostatná při veškerých činnostech.

Vývoj řeči: Zcela bez problému, dobrá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Při práci je klidná a soustředěná, vždy dokončí započatou činnost a to i tu, která v ní nevzbudila příliš velký zájem. Sluchové a zrakové vnímání jsou na dobré úrovni.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Anička se v kolektivu vrstevníků projevuje klidně, poslušně a skromně. Po příchodu do MŠ (3 roky a 2 měsíce) si hrála spíše sama nebo v přítomnosti menšího počtu dětí. Trvalo jí delší dobu, než si vytvořila pouto k ostatním vrstevníkům a dodnes má problém vzít určité kamarády za ruku nebo si s nimi hrát. Občas reaguje na vybrané situace a případný neúspěch urážlivě.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 3 body, výrazný nadprůměr (viz příloha č. 3)

Kresba mužské postavy je nakreslena se všemi detaily, chybí syntetické zobrazení (2body). U nápodoby psacího písma je věta skoro totožná, nechybí odlišení velkého písmena a tečky za větou (1bod). Obkreslení skupiny teček je bez chyb (1bod). Při vypracovávání úkolů Anička s ničím neváhala, plně se soustředila a vše zvládla poměrně rychle.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získala 29 bodů, výrazný nadprůměr

U testu Anička odpovídala s radostí, na převážnou většinu otázek znala odpověď. V případě, že si nebyla odpovědí jistá, zněla tišeji. Nevyskytovaly se žádné rušivé situace, které by ovlivnily výsledky testu.

Anička je po všech stránkách připravena na zahájení školní docházky.

TEREZKA

Věk: 5 let a 8 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Terežka bydlí se svými rodiči a starším bratrem v panelákovém domě blízko MŠ. S oběma rodiči i bratrem má pěkný vztah. Maminka uvedla, že doma se Terežka projevuje v chování jinak než ve školce, je divočejší a rozpustilejší. Reagovala slovy: „občas mám pocit, že mám doma někoho jiného než vy tady ve školce“. Spolupráce s rodiči je velmi dobrá.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, značný problém se stravováním, vyžaduje pouze chléb s máslem, ve většině případů sní k obědu jen přílohu. Terežka je malé a drobné postavy, ovšem je rychlá a hbitá, jemná motorika v normě. Při většině činností je si soběstačná.

Vývoj řeči: Odpovídá věku, správná výslovnost, dobrá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Při práci je trpělivá a pečlivá. Sluchově rozliší začáteční i koncové slabiky, rytmizace bez problému, pomocí zrakového vnímání rozliší detaily.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Adaptace na MŠ byla ze začátku komplikovaná, Terežka měla 2,5 roku a nemohla si na prostředí školky pořádně zvyknout z důvodu časté nemocnosti. K přelomu došlo až v druhé polovině roku. V současné době je mezi dětmi oblíbená, upřednostňuje hry blízké dívkám, s panenkami, námětové hry v pokojíčku a omalovánky. Občas je neprůbojná, neumí si prosadit svůj názor a raději se podřídí ostatním, i přesto, že danou činnost provádět nechce. Celkově působí velmi klidně a poslušně.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 3 body, výrazný nadprůměr (viz příloha č. 4)

V kresbě mužské postavy je zahrnuto vše, co má postava mít (1bod). U nápodoby psacího písma si vedla báječně, plně se soustředila a písmo je velmi pěkně napsané (1bod). Obkreslení skupiny teček je téměř totožné (1body). Při plnění testu byla snaživá a pečlivá.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získala 18 bodů, nadprůměrný výsledek

Terezka působila během rozhovoru klidně, soustředěně a na otázky odpovídala s radostí, a to i na ty, jejichž odpověď nevěděla. Nic nerozptylovalo její pozornost a test jsme v úspěšně dokončily.

Terezka je připravena na zahájení školní docházky v následujícím školním roce. Nastoupí do stejné základní školy, kam dochází starší bratr.

TAĀANA

Věk: 6 let

Základní informace o rodinném prostředí: Tánička žije s rodiči a o rok starší sestrou v bytovém domě. Bližší vztah má s matkou, tatínek pracuje v zahraničí a domů dojíždí 1x až 2x do měsíce. Vzhledem k malému věkovému rozdílu mezi sestrami, maminka vypověděla, že k sobě mají velmi blízko a Tánička se doma aktivně zajímá o její dění ve škole a domácí úkoly. Aktivní spolupráce probíhá převážně s maminkou.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, dobrý, tělesný i motorický vývoj odpovídá věku.

Vývoj řeči: Odpovídá věku, dobrá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: V oblasti zrakového vnímání zachytí menší detaily, v oblasti sluchového vnímání rozliší začáteční i koncové slabiky, rytmizace a rozložení slov na slabiky bez problému. Pracovní tempo je pomalejší, je klidná, trpělivá a zvědavá.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Tánička nastoupila od MŠ ve věku 3 let a 1 měsíce. Adaptace byla přiměřená věku, ze začátku byla velmi plačtivá a přecitlivělá. Nyní se ráda zúčastňuje kolektivních her, realizuje se převážně v pracovních a výtvarných činnostech, je nekonfliktní a dokáže si vyhrát s každým.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 3 body, výrazný nadprůměr (viz příloha č. 5)

Kresba mužské postavy je synteticky zobrazena, ovšem má jen 3 prsty (1bod). Nápodoba písma je víceméně přesná (1bod). Obkreslení skupiny teček je téměř totožné (1body). V průběhu plnění úkolů neměla s ničím obtíže, vše zvládla.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získala 21 bodů, nadprůměrný výsledek

I když jsme byly sami v klidném a známém prostředí (na lehárně u stolečku), Tánička byla v průběhu rozhovoru mírně nesoustředěná. Neustále se rozhlížela se všude kolem a ťukala koleno o sebe. Přesto zvládala na kladené otázky dobře odpovídat. Všimla jsem si, že při zaváhání s odpovědí, o sebe stále ťukala koleno, ale očima se zadívala na zem.

Táníčka má veškeré předpoklady k dobrému startu ve školním prostředí.

EMIČKA

Věk: 5 let a 6 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Emička žije pouze s maminkou a starší sestrou. Často si Emičku ze školky vyzvedává i babička, se kterou má pěkný vztah. S maminkou je spolupráce na dobré úrovni, zajímá se o průběh dne v MŠ.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, dobrý, tělesný i motorický vývoj odpovídá věku, pomalejší tempo v samostatných činnostech (oblékání, hygiena, individuální práce...).

Vývoj řeči: Problémy spojeny s příchodem do MŠ (3 roky), Emička nekomunikovala s dětmi a učitelkami, pouze s maminkou. Ze začátku jsme komunikovali pomocí gest – ano, ne, nebo úsměvem. Po adaptaci ke konci školního roku se postupně začala Emička bavit s vybranými kamarády a s učitelkami začala částečně komunikovat. Rok od roku se mluva zlepšovala. V současné době nemá v komunikaci větší problémy, a to i s ostatními zaměstnanci MŠ. Ovšem najdou se i situace, kdy se stále ostýchá.

Lateralita: Vyhraněnost levé strany, souhlasná lateralita levého oka a levé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Pozornost je kolísavá, Emička je oproti svým vrstevníkům pomalejší, ale vždy daný úkol dokončí. I přestože má vyhraněnost levé strany s psaním a činnostmi vyžadující jemnou motoriku nemá problémy. Zrakové a sluchové vnímání odpovídá věku, najde rozdíly, rozloží slovo na slabiky a slyší první hlásku ve slově.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Emička při příchodu do školky nekomunikovala se svým okolím, pouze s maminkou. Období adaptace bylo přiměřené věku. Zpočátku si hrála spíše sama, byla tichá a kontakt s nikým moc nevyhledávala. Nyní nemá problémy v zúčastnění při řízené i spontánní činnosti, sama od sebe někdy přijde a povídá své zážitky. Emička je velmi klidná, tichá a ráda naslouchá ostatním.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 5 bodů, výrazný nadprůměrný (viz příloha č. 6)

Kresba mužské postavy je správně nakreslena, nemá však syntetické zobrazení končetin (3body). Psací písmo je velmi čitelně napodobeno (1bod), stejně jako obkreslení teček (1bod). Při vypracovávání byla až nezvykle soustředěná.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získala 26 bodů, výrazný nadprůměr

Emička si vedla v testu dobře. Nenastal žádný problém v oblasti komunikace, čehož jsem se trošku obávala. Na převážnou většinu otázek vcelku pohotově odpovídala. Při rozhovoru působila klidně.

Emička je připravena na zahájení školní docházky. Jen máme obavu z pomalejšího tempa, aby stíhala veškeré nároky, které na ni budou kladeny. Také je zde jistá obava z komunikace, ale vzhledem k tomu, že nastoupí do stejné třídy ZŠ, jako převážná část vrstevníků, mohla by být adaptace na nové prostředí snadnější. Na vyšetření do PPP poslána nebyla.

LEONTÝNKA

Věk: 6 let

Základní informace o rodinném prostředí: Leontýnka je jedináček, žije s maminkou a tatínkem v rodinném domě za městem. Oba se jí hodně věnují a snaží se s ní trávit, co nejvíce času. Maminka uvedla, že jí dávají velký prostor při rozhodování ve vybraných věcech (např. oblečení, aktivity, kroužky...). Rodiče působí sympaticky, spolupráce je bez problémů.

Zdravotní a tělesný stav: Dobrý, pouze intolerance na mléčné výrobky (v malém množství může), tělesný vývoj, jemná i hrubá motorika odpovídá věku.

Vývoj řeči: Špatná výslovnost hlásky R, slovní zásoba odpovídá věku.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Leontýnka je velmi snaživá při veškerých činnostech. Dobře zvládá rytmizaci, rozezná první a poslední hlásku ve slově, oblast zrakového vnímání je také bez odchylek, pozná doplňkové barvy, rozlišuje detaily.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Leontýnka nastoupila do školky ve 2,5 letech. První půlrok pro ni byl náročný, dopoledne plakala, nezapojovala se do činností a byla hodně mazlivá. V současnosti se ráda zapojuje do kolektivních her, ale nemá problém si hrát i samostatně. Je velmi silná osobnost, snaží se prosadit skoro vždy svůj názor, avšak není konfliktní. Děti je docela vyhledávaná.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 7 bodů, výrazný nadprůměrný (viz příloha č. 7)

Kresba mužské postavy má synteticky zobrazeny pouze paže, chybí uši (3body). Nápodoba psacího písma je čitelná (3body), zobrazení teček je téměř přesné (1bod). V době, kdy Leontýnka vypracovávala jednotlivé úkoly, byla poměrně roztěkaná. Kresbu postavy měla hned hotovou, na další dva úkoly se více soustředila a dala si záležet.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získala 15 bodů, nadprůměrný výsledek

Při rozhovoru mě hned na začátku zaskočilo, jakým sebejistým tónem Leontýnka odpovídala, a to i přesto, že ji znám a vím jaké je povahy. Po přečtení náročnějších otázek znejistila, jakmile

odpověď nevěděla nebo nad ní dlouze přemýšlela, všimla jsem si, že si začala kousat do spodního rtu. Nemůžu říct, že by začátek nějak ovlivnil průběh testu, Leontýnka se chovala přirozeně a odpovídala tak, jak si myslela, že je to správné. V testu obstála s nadprůměrným výsledkem.

Leontýnka je dobře připravena na zahájení školní docházky, neměla by mít výrazné problémy ve školním prostředí, do 1. třídy se těší.

TOMÁŠEK

Věk: 6 let a 2 měsíce

Základní informace o rodinném prostředí: Tomášek žije s mladším bratrem a rodiči v rodinném domě v blízkosti mateřské školy. Mladší bratr dochází do stejné MŠ, jen je zařazen do jiné třídy. Oba rodiče se chlapcům velmi věnují, jsou dobře a slušně vychováni. Celková spolupráce s rodiči je na dobré úrovni, aktivně se zajímají o vzdělání chlapců a průběh dne ve školce.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, dobrý, tělesný i motorický vývoj odpovídá věku, je rychlý a pohotový.

Vývoj řeči: Zcela bez problému, odpovídá věku, bohatá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Tomášek je velmi nadaný chlapec, rozezná hodiny, jednotlivá písmena a dokáže již přečíst plynule kratší slova, složitější v rozložení na slabiky. Dobře si pamatuje texty básniček i písniček. Sluchově rozliší začáteční i koncové slabiky, v oblasti zrakového vnímání zachytí s sebemenší detaily. Při práci je soustředěný a pečlivý.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Tomášek zahájil školní docházku v době, kdy měl 3 roky a 7 měsíců. S adaptací neměl sebemenší problém, ihned si našel kamarády a své místo v kolektivu vrstevníků. Povahově je klidný, přátelský, ochotný, vždy rád ostatním s čímkoliv pomůže a u dětí je velmi oblíbený.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 7 bodů, průměrný výsledek (viz příloha č. 8)

V kresbě mužské postavy je zahrnuto vše, co má postava mít (1bod). U nápodoby psacího písma se objevovaly značné potíže, písmo je čitelné jen z části (3body). V posledním úkolu obkreslení skupiny teček nakreslil mnohem více teček, než bylo na předloze (3body). Během plnění úkolu byl plně soustředěný, nenechal se ničím vyrušit.

- **Test verbálního myšlení** – v testu Tomášek dosáhl 40 bodů, výrazný nadprůměr

Tomášek na veškeré otázky pohotově reagoval a ve většině případů i správně odpovídal. Své odpovědi se vždy snažil zdůvodňovat, v čemž se odrážela jeho bohatá slovní zásoba. Během rozhovoru jsme si i popovídali, a přesto zůstávala jeho pozornost soustředěná.

Tomášek je po všech stránkách připraven na zahájení školní docházky. Rodiče zvolili alternativní základní školu s programem Montessori.

MAREČEK

Věk: 6 let

Základní informace o rodinném prostředí: Mareček bydlí s oběma rodiči, mladší sestrou a babičkou v generačním domě. Díky tomu má Mareček pěkný vztah se všemi členy rodiny. Maminka s tatínkem působí mile a ve spolupráci s nimi nejsou žádné problémy.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, dobrý, postava je menšího vzrůstu je „drobný“, jemná i hrubá motorika odpovídá věku.

Vývoj řeči: Bez problému, bohatá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Mareček již zvládá číst tiskací písmena a spojuje je do slov, má velmi dobré sluchové vnímání, dokáže pomocí analýzy a syntézy složit s rozložit jednodušší slova. U zrakového vnímání se vyskytují menší odchylky ve všímání si malých detailů. Při práci je tichý, klidný a soustředěný.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Mareček přišel do školky v době čerstvých 3 let. Adaptační období bylo velmi plačtivé. Postupně se však zapojoval do nabízených činností a začal si hledat kamarády. Povahou je tichý skoro až plachý, klidný, spolehlivý a velmi hodný.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 5 bodů, průměrný výsledek (viz příloha č. 9)

Kresba postavy není synteticky zobrazena, jinak má všechny detaily (3body). Nápodoba psacího písma je krásně čitelná (1bod). Obkreslení teček je totožné (1bod). Během kresby postavy si byl Marek docela nejistý a doptával se, jak má postavu nakreslit, s ostatními úkoly problém neměl.

- **Test verbálního myšlení** – v testu dosáhl 20 bodů, nadprůměrný výsledek

V testu Mareček uspěl dobře, při většině otázek si byl odpovědí jistý, ale i přesto ji vyslovil tichým a nejistým hlasem. Při položení otázky, čím se podobá kočka a veverka, dost znejistěl, jinak vše probíhalo bez problémů. V průběhu našeho rozhovoru jsem si nevšimla ničeho, co by jej narušovalo.

Mareček je připraven na zahájení školní docházky. Rodiče zvolili základní školu, která vzdělává děti ve formě genetického čtení a využívá Hejného metodu.

HYNEČEK

Věk: 5 let a 8 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Hyneček žije s oběma rodiči v bytovém domě. Je slušně vychován, k rodičům má pěkný vztah a vždy se těší, až jej vyzvednou ze školky. Nemá žádné sourozence a většinu času, tak rodina tráví spolu na výletech, nebo jezdí za babičkou na chalupu.

Zdravotní a tělesný stav: Bez komplikací, alergie na prach a pyl, tělesný i motorický vývoj odpovídá věku.

Vývoj řeči: Bez značných problémů, dobrá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Hyneček je klidný, vždy dokončí zadaný úkol a je pracovitý. Má dobré hudební schopnosti, tudíž nemá problém s rytmizací či slabikování. Zrakové vnímání také odpovídá věku. Zvládá si zapamatovat i delší básničky.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Do školky nastoupil ve 3 letech, jelikož docházel do třídy (stejně jako ostatní uvedené děti), kde si byly děti věkově blízko, adaptace byla těžší. Trvala skoro celý rok. Již od mala si rád hraje s bagry a nákladáky, což mu zůstalo i dodnes. U dětí je oblíbený a přátelský, vyjde s každým.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 3 body, výrazný nadprůměr (viz příloha č. 10)

V kresbě mužské postavy je zahrnuto téměř vše (1bod). Nápodoba psacího písma je na velmi dobré úrovni (1bod). V posledním úkolu obkreslení skupiny teček není jediná chyba (1bod). Při plnění zadaných úkolů se snažil vše udělat pěkně, nenechal se ničím vyrušit.

- **Test verbálního myšlení** – v testu Hyneček dosáhl 12 bodů, průměrný výsledek

Během rozhovoru působil Hynek klidně, jasně a zřetelně odpovídal na kladené otázky. Pokud nevěděl, vždy se pousmál a odpověděl nevím. V průběhu panovala uvolněná a klidná atmosféra.

Hyneček má velmi dobré předpoklady pro zahájení úspěšné školní docházky.

ŠIMON

Věk: 5 let a 6 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Šimon žije se svými rodiči a dvěma staršími sestrami v bytovém domě. Šimon pochází ze smíšené rodiny, tatínek je romského původu. Oba rodiče jsou velmi slušní a je s nimi dobrá spolupráce.

Zdravotní a tělesný stav: Dobrý, tělesný vývoj odpovídá věku, je samostatný, v oblasti jemné i hrubé motoriky jsou drobné odchylky vzhledem k normě (např. obtíže se střídáním nohou při chůzi ze schodů, celková neobratnost, nekoordinované pohyby, křečovitý úchop psacího náčiní...).

Vývoj řeči: Špatná výslovnost sykavek, zařazen do logopedické péče, malá slovní zásoba.

Lateralita: Vyhraněnost pravé strany, souhlasná lateralita pravého oka a pravé ruky.

Vnímání, vztah k učení: Sluchově nezvládne rozlišit začáteční a koncové slabiky, v oblasti zrakového vnímání zvládá najít rozdílnost mezi obrázky, problémy u vyhledávání detailů detaily. Při práci je soustředěný a pečlivý.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Šimonek neměl s adaptací na nové prostředí výrazné problémy a postupem času si začal tvořit nové kamarády. Při hrách preferuje spíše hry s auty, vláčky a malování. Povahou je klidný, hodný a na svůj věk až velmi hravý, v kolektivu dětí je oblíbený.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 9 bodů, průměrný výsledek (viz příloha č. 11)

Kresba není synteticky zobrazena, ovšem postava má 5 prstů a detaily na obličeji (4body). V nápodobě psacího písma jsou shodná pouze 2 písmena E a V (4body). Obkreslení teček je skoro totožné, přebývá jedna tečka (1bod). Během zpracování byl Šimon klidný a vše se snažil pečlivě splnit. Při nápodobě psacího písma se mu velmi třásla ruka.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získal 9 bodů, průměrný výsledek

Během rozhovoru se Šimon vcelku soustředil, snažil se na otázku vždy něco odpovědět, málo kdy použil slovo nevím. S odpovědí nespěchal, dával si „na čas“. U vybraných otázek

potřeboval dovysvětlit, co je tím myšleno (např. co jsou to dopravní prostředky). Vypozorovala jsem, že po celou dobu našeho rozhovoru měl ruce schované pod stolem a dlaněmi si „šoupal“ o stehna, u vybraných otázek se objevilo i zčervenání v obličejí.

Šimonek byl poslán do pedagogicko-psychologické poradny z důvodu vyšetření pro odklad školní docházky, který PPP potvrdila. Maminka s odkladem souhlasí. Z pohledu třídní učitelky mohu říci, že Šimonovi posunutí školní docházky prospěje vzhledem k hravosti, nezralosti sluchového vnímání a odchýlkám v jemné i hrubé motorice.

KARLÍK

Věk: 5 let a 6 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: Karlík žije se svými rodiči v rodinném domě. Oba rodiče táhnou za jeden provaz a tráví spolu hodně času. Maminka při rozhovoru uvedla: „*dříve jsem o něj takový strach neměla, jako po prvním záchvatu*“. Rodina byla situací poměrně otřesena.

Zdravotní a tělesný stav: Po prvním záchvatu diagnostikována epilepsie, V MŠ prozatím bez záchvatu. Rizikové činnosti (jízda kole, plavání, pohyb ve výškách) musí probíhat vždy pod dohledem. Dbát zvýšené opatrnosti při využívání IT technologií. Tělesným vývojem Karlík odpovídá normě, ovšem velké odchylky jsou v hrubé i jemné motorice, celková neobratnost, potíže s chůzí do nebo ze schodů, v oblasti jemné motoriky křečovitý úchop psacího náčiní, problémy při manipulaci s drobnými předměty, s nůžkami...

Vývoj řeči: Diagnostikována dislálie, zařazen do logopedické péče, menší slovní zásoba, disgramatismi, pouze jednoduché věty, vynechávání slov, ve vybraných situacích se spíše stydí a nechce mluvit, bojí se, že mu okolí nebude rozumět.

Lateralita: Nevyhraněná, při činnostech střídá strany, více začal preferovat levou stranu.

Vnímání, vztah k učení: Vzhledem k řečové anomálii sluchově nerozlišuje začáteční a koncové slabiky, rytmizace kratších slov mu nečiní problémy. V oblasti zrakového vnímání má potíže s vyhledáváním rozdílů, pozná a pojmenuje barvy. Co se týče pracovního tempa, je Karlík velmi zbrklý, vše chce mít hned hotové a činností, které jej zaujmou je velice málo.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Karlík do naší MŠ přestoupil v tomto školním roce z vesnické školky. I přesto, že již do školky chodil a je předškolák, přechod zvládal velmi těžko. Zhruba po dvou měsících se situace začala pomalu zlepšovat. Sám od sebe si vytáhl hračky, stavebnice, lego a začal se více zapojovat mezi děti při řízených i spontánních činnostech. V současné době se svým okolím více aktivně komunikuje, i když občas s ostychem a zapojuje se do veškerých nabízených činností. Je velmi citlivý, hodný a přátelský.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 10 bodů, slabší průměr (viz příloha č. 12)

Kresba mužské postavy je velmi jednoduše nakreslena, neodpovídá věku, objevují se ovšem detaily, jako jsou uši, zobrazení částí obličeje a krk (4 body). Při nápodobě psacího písma není shodné ani jedno písmeno (5 bodů). V poslední části úkolu obkreslení skupiny teček se od předlohy liší pouze 1 tečkou (1 bod). Karlík byl během plnění úkolů velmi rychle hotový. Postavu byl schopen namalovat až po rozhovoru, jak by asi měla vypadat. U nápodoby psacího písma jsem si všimla, že se mu chtělo začít plakat, viděla jsem, jak se se zadáním trápí. Přešli jsme tedy na jinou činnost a úkol dokončili později.

- **Test verbálního myšlení** – v testu získal -13 bodů, výrazně podprůměrný výsledek

Při rozhovoru v kladení otázek byl Karlík velmi nesoustředěný. Rozhodla jsem se tedy test přerušit a udělat následující den, který se ukázal jako mnohem vhodnější. Více vnímal a soustředil se. Dávala jsem mu dostatek času na odpověď, a pokud otázce neporozuměl, snažila jsem se ji vysvětlit jiným způsobem. Na začátku odpovídal sebestiště, problémy se začaly vyskytovat zhruba od otázky č. 3. Na zbytek otázek odpovídal „nevím“, nebo zcela mlčel a odklonil hlavu stranou, teprve na vyzvání řekl, že odpověď neví.

Karlík byl poslán na vyšetření do PPP, kde se potvrdil odklad školní docházky. Maminka s odkladem počítala a souhlasí s ním. V současné době stále hledáme a vymýšlíme činnosti, které by Karlíka více zaujaly a staly se pro něj motivačními.

LILIANKA

Věk: 6 let a 6 měsíců

Základní informace o rodinném prostředí: LILINKA je jedináček a žije se svými rodiči v panelákovém domě. Rodiče působí mile. Na základě rozhovoru s třídní učitelkou a asistentkou je s rodiči dobrá spolupráce.

Zdravotní a tělesný stav: Lilinka má diagnostikovanou lehčí formu dětského autismu.

Vývoj řeči: Dochází na logopedickou péči, slovní zásoba odpovídá možnostem dítěte.

Lateralita: Preferuje levou stranu, občas vezme tužku do pravé ruky, ale hned se opraví.

Vnímání, vztah k učení: Slyší na oslovení svého jména, v rámci možností komunikuje s okolím, zapojuje se do činností, sluchově je schopna jednoduché rytmizace za doprovodu asistentky. Pozornost je velmi krátká, při upozornění nebo oslovení začne opět spolupracovat.

Projevy chování v mateřské škole a kolektivu vrstevníků: Lili nastoupila do školky v době 3,5 let. Dle výpovědi asistentky byla adaptace z jejího pohledu přiměřená. Rychle si spolu vytvořili přátelský vztah. Byla jsem velmi překvapena, že Lili nemá výrazný problém pobývat v kolektivu vrstevníků a zapojovat se do nabízených aktivit.

Výsledky testů:

- **Orientační test školní zralosti** – celkový počet 7 bodů, průměr (viz příloha č. 13)

Z průběhu i výsledku testu jsem byla velice překvapena. Úspěšnost byla téměř jako u intaktních dětí. Kdyby mi někdo ukázal pouze hotový test, v žádném případě bych nepoznala, že se jedná o dítě, které má diagnostikovanou lehčí formu dětského autismu. Při zhotovení testu byla přítomna i asistentka, na kterou je zvyklá. Lili ovšem neměla problém ani v komunikaci se mnou. Sama mi řekla, jak se jmenuje, a tak jsme plynule navázaly na průběh testu.

Jako první jsem předložila kresbu lidské postavy, která se velmi povedla. Nejdříve nakreslila tatínka, postava je synteticky zobrazena, má i vousy. Poté chtěla na papír dokreslit i maminku a sebe (1 bod). V napodobení psacího písma po vyzvání, aby zkusila písmena opsat, se podepsala jménem. Po opravě slovy „toto opiš“ již problém nebyl (2 body). Při počítání teček Lili zvládla ze začátku spočítat tečky dle správného číselného pořadí. Poté napsala daná čísla pod tečky. Obkreslení moc nezvládla (4 body).

- **Test verbálního myšlení** – na vybrané otázky odpověděla správně, vždy s malou dopomocí. Záměrně neuvádím konečný počet bodů a to z těchto důvodů:
 - Oceňuji snahu při vynaloženém úsilí v odpovědích
 - Spolupráci
 - Komunikaci, která byla nad mé očekávání

Nejprve jsem začala pokládat otázky tak, jako při rozhovoru s intaktními dětmi. Po chvíli jsem se ale rozhodla, že Lili položím jen vybrané otázky, u kterých jsem předpokládala, že by je mohla zvládnout. A to zejména z časového hlediska, i při pokládání pár otázek byla její pozornost velmi slabá.

Příklad jiné formulace otázek: *Obloha je modrá, tráva je... - jakou barvu má travička?, Jak se jmenuje miminko od pejska?*

Z testu jsem vybrala otázky č. 1, 2, 5, 9, 10 a 16 (viz příloha č. 2)

Lilianka zahájí školní docházku v běžné základní škole, ovšem za podpory asistenta pedagoga. Rodiče si sami zvolili tuhle cestu vzdělání. Dle pohledu třídní učitelky Lilianka během roku udělala velké pokroky, které se týkají zejména spolupráce a sebeobsluhy. Odklad jí v loňském roce prospěl.

8 Diskuze

Předmětem zkoumání bakalářské práce bylo posouzení školní zralosti u předškolních dětí v porovnání s dítětem, jemuž byl diagnostikován dětský autismus a je v rámci inkluze zařazeno do mateřské školy běžného typu.

Před samotným seznámením s výsledky a hodnocením je důležité se zamyslet nad rozdílností mezi školní zralostí a školní připraveností. Obě skupiny jsou pro nástup do školního prostředí dost zásadní. Školní zralost zahrnuje složky biologické a školní připravenost je chápána jako soubor předpokladů, jež má dítě k učení vlivem různého sociálního prostředí (Průcha, 2009). Tyto složky by měly být ve vzájemné symbióze, aby dítě zvládalo veškeré nároky, které jsou spojeny s nástupem do školního prostředí.

Metod a testů, kterých můžeme využít ke zjištění školní zralosti je spousta. Např. dle Kondáše „*Obrázkovo slovníková skůška (OSS)*“, jež slouží k vyjádření činností, které jsou zobrazeny v sadě 30 obrázků. Je také vhodné ji připojit ke kresbě postavy v testu od Jiráska. „*Test zrakového vnímání*“ od Frostigové, který je složen z 5 částí. K velmi známému a využívanému typu testu slouží i *Edfeldtův Reverzní test* z roku 1968, v němž děti zrakově rozlišují zrcadlově otočené tvary. Pomocí tohoto testu zjišťujeme míru připravenosti na čtení (Svoboda, 2009).

Pro zjištění výsledků bylo využito Orientačního testu školní zralosti v modifikaci od Jiráska, který jej převzal dle Kernova vzoru. Mnozí autoři uvádějí, že je vhodné jej doplnit o „*Zkoušku znalostí předškolních dětí*“ dle Matějčka a Vágnerové, který slouží jako diagnostický doplněk (Svoboda, 2009). Déle byl aplikován Test verbálního myšlení od stejnojmenného autora, který prokázal, že děti v převážné většině (57%) dosáhly nadprůměrných výsledků.

Z odborného článku dle PhDr. Václava Mertina z webu RVP.cz vyplývá, že právě výsledky testů jednotlivých dětí jsou doplňujícím kritériem pro vstup do školy. Z uvedených výsledků obou testů můžeme říci, že ze skupiny 24 dětí je pro školu vhodných 22 + dítě s PAS s loňským odkladem školní docházky. Pro zbylé dvě děti testy i závěrečné vyšetření z pedagogicko-psychologické poradny potvrdilo, že je nutný odklad školní docházky, z důvodu psychické i fyzické nezralosti. Tímto problémem se zabývá ve své knize i Bednářová (2015), která uvádí, že v případě výskytu potíží v oblastech jako jsou samostatnost, emocionalita či odchylky v kognitivním vývoji, je vhodné zvážit odklad školní docházky.

Podstatným bodem je tedy komplexní posouzení dítěte ze všech oblastí vývoje. Tohle byl důvod, proč jsem pro testování volila právě děti, jež jsem znala od raného nástupu do MŠ. Věděla jsem, jak se projevují v oblastech jemné i hrubé motoriky, v jakých činnostech potřebují více prostoru pro sebevyjádření, na jaké úrovni ovládají řečové schopnosti, což mi bylo velkou oporou při sestavování jednotlivých kazuistik.

Musím říci, že při vyhodnocování testů v Jiráskově modifikaci testu s 5 stupňovou škálou, jsem si občas nevěděla rady v udělení bodů pro kresbu mužské postavy. Dle mého názoru by bylo vhodné ji konkrétněji rozpracovat. Uvést např. rozvržení kresby vzhledem k ploše papíru (malá – velká), nakreslení bot na nohou, typický mužský znak - vousy atd. Některé postavy byly nakresleny s více detaily, ale i přesto byly zařazeny do stejné hodnotící skupiny známkou 1. Ve zbylých dvou kategoriích se obtíže nevyskytovaly.

Z vyhodnocení obou testů předpokládám, že děti, které dosáhly výrazně nadprůměrných, nadprůměrných a průměrných výsledků nebudou mít s adaptací ve školním prostřední problémy. O poznání lépe by mohly zvládnout nároky, které jsou spojeny s nástupem do ZŠ první dvě skupiny dětí v porovnání s dětmi, které v testu dosáhly průměrných výsledků.

Otázkou školní zralosti se společnost zabývá již dlouho. Můžeme si toho povšimnout v datech jednotlivých zkoušek (např. Frostigová 1976, Kondáš 1971). Je předpokladatelné, že tahle otázka je a bude součástí mnoha pedagogů mateřských i základních škol, dětský psychologů a také rodičů.

V závěru bychom neměli zapomínat na to, že výsledky jakýchkoliv testů mohou být ovlivněny jak prostředím, aktuálním naladěním dítěte, tak přítomností neznámých osob či jiných faktorů. Ve většině případů tedy záleží zejména na charakterových vlastnostech dítěte.

Ověření výzkumných předpokladů:

Výzkumný předpoklad 1: Předpokládáme, že děti, jež nastoupily do MŠ v období 3 let a mají pravidelnou docházku, zvládnou testy s lepšími výsledky.

V obou zvolených testech děti uspěly s velmi dobrými výsledky (viz výše kapitola č. 7). Předpokládám, že důvodem je zejména pravidelná docházka do MŠ, klidné a podněcující prostředí. Velký podíl nese i zahájení docházky okolo 3 let a soužití vrstevníků v jednom kolektivu. Dokazuje to i výsledek testu od Karlíka, který v letošním roce přestoupil z jiné školky, kde svou původní docházku zahájil ve 4 letech a 3 měsících. **Výzkumný předpoklad 1 se potvrdil.**

Výzkumný předpoklad 2: U dětí s loňským odkladem školní docházky, zaznamenáme pokroky v kritériích školní zralosti.

Mezi kritéria školní zralosti bychom mohli zařadit správný úchop psacího náčiní, vyhraněnou lateralitu, vyjadřování v jednoduchých větách, rozlišení počáteční a koncové slabiky ve slově, sledovat očima zleva doprava, pojmenovat i doplňkové barvy, znát pojmy *nahoře – dole, vpravo – vlevo*, orientaci v číselné řadě do 6 (někdy i výše) (Bednářová, 2015). Ve výzkumném vzorku bylo 24 dětí. Jsou zde dva chlapci, kteří mají letošní odklad školní docházky, ale i dvě děti (z toho 1 s PAS), jež dostaly odklad v loňském školním roce. Z pohledu třídní učitelky můžu říct, že u chlapce s loňským odkladem jsem posun zaznamenala. Emočně je mnohem stabilnější, udrží déle pozornost, je mnohem více samostatný a zapojuje se do kolektivu vrstevníků. Velké změny nastaly i v oblasti jemné motoriky a správného úchopu psacího náčiní. Nyní má veškeré předpoklady pro zahájení úspěšné školní docházky.

Dle výpovědi třídní učitelky od Lilianky zde také došlo k určitému posunu týkající se zejména oblasti spolupráce a sebeobsluhy. Dokazuje to i fakt, že Lili v rámci inkluze, zahájí povinnou školní docházku v běžné základní škole. **Výzkumný předpoklad 2 se potvrdil.**

Závěr

Bakalářská práce obohatila mé znalosti jak z oblasti teoretické, tak i praktické části, které využiji ve své praxi. Nad volbou metod (viz výše), které byly využity jsem dlouho rozmýšlela. Chtěla jsem, aby se děti v průběhu plnění testů cítily příjemně a nevytvářela se napjatá atmosféra. Myslím si, že to se i mi povedlo. Děti byly v průběhu testu uvolněné a vše se pozitivně odrazilo i na výsledcích testů školní zralosti.

Právě otázkou školní zralosti se zabývá spousta učitelek z mateřských škol. Posoudit, zda je dítě na školní prostředí připraveno a vše zvládne bez problému, je velmi těžké říct. Nikdy nevíme, jak na nové prostředí a roli školáka zareagují.

Cílem mé bakalářské práce bylo posoudit míru školní zralosti u dětí v čistě předškolní třídě. Dle výše uvedených údajů můžu říct, že převážně všechny testy dopadly dle mého očekávání, a to i u dětí, u nichž jsem předpokládala menší míru úspěšnosti a z důvodu odkladu školní docházky.

Při sestavování kazuistik a provádění testů mi bylo velkou výhodou, že v dané třídě působím jako třídní učitelka. Věděla jsem, jak ke kterému dítěti přistupovat, znala jsem, jak reaguje v určitých situacích a především, co od něj asi očekávat. Musím říci, že některé děti mě svými výsledky velmi překvapily. U jiných jsem naopak očekávala velkou míru úspěšnosti v obou testech, ale výsledky dopadly jinak.

Přínos bakalářské práce v praktické části spatřuji zejména v porovnání výsledků testů dětí intaktních a dítětem s PAS. Většina lidí u této diagnózy dle mého názoru přepokládá špatný výsledek. Tento výzkum dokazuje, že i dítě s dětským autismem, může vybrané úkoly zvládnout nadmíru dobře, stejně jako jeho vrstevníky.

Důležité je si tedy uvědomit, že všichni lidé se od sebe určitými vlastnostmi odlišují a neměli bychom je odsuzovat na základě našich očekávání. Citát od Leva Nikolajeviče Tolstojeho hovoří za vše:

„Nejlepšího člověka hledej mezi těmi, které svět odsuzuje.“

Seznam použité literatury

- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2007. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-1829-0
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2015. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vydání. Brno: Edika. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-266-0793-9
- BEJDÁKOVÁ, Sandra, Jarmila STŘECHOVÁ, Lenka SUCHARDOVÁ, Jana VÍTKOVÁ, Helena ZDRUBECKÁ a Zdenka ŽENATOVÁ, [2018]. *Školní zralost a komunikace*. Praha: Raabe. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-390-2
- BERČÍKOVÁ, Alena, Eva ŠMELOVÁ a Dominika PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ, 2014. *Učitel - aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4033-0
- ČAČKA, Otto, 1996. *Psychologie dítěte*. 2. dopl. vyd. Tišnov: SURSUM. ISBN 80-85799-03-0
- ČAČKA, Otto, 2000. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-060-0
- Diagnostika školní zralosti*, c2012. 2012. Praha: Raabe. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7
- ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ, 2000. *By the Ages: Behavior & Development of Children Pre-Birth Through Eight*. 2000. Albany, NY: Delmar Thomson Learning, ©2000. ISBN 0766820483
- KREJČOVÁ, Věra, Jana POCHE KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ, 2015. *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0812-9
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9
- LECHTA, Viktor, ed., 2010. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-679-7
- MATĚJČEK, Zdeněk, 2005. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : základní duševní potřeby dítěte : dítě a lidský svět*. Praha: Grada. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1
- MAZÁNKOVÁ, Martina, 2018. *Inkluze v mateřské škole: děti s PAS, ADHD a handicapem*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1365-9

- MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ, 2016. *Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika. 2.*, doplněné a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-014-2
- MLČÁKOVÁ, Renata, 2009. *Grafomotorika a počáteční psaní*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2630-4
- OPRAVILOVÁ, Eva, 2016. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8
- PIAGET, Jean, 1996. *La psychologie de l'enfant*. 1996. Paris: Presses Inuversitaires de France 108, boulevard Saint-Germain. ISBN 2130446892
- PRŮCHA, Jan, 2016. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-323-5
- PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ, 2013. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0495-4
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník. 6., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6
- PUGNEROVÁ, Michaela a Ivana DUŠKOVÁ, 2019. *Z předškoláka školákem*. Ilustroval Martina VAŇKOVÁ. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0573-1
- ŘÍČAN, Pavel, 2014. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání. 3. vyd.* Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0772-6
- SUCHÁNKOVÁ, Eliška, 2014. *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0698-9
- SVOBODA, Mojmír, Dana KREJČÍŘOVÁ a Marie VÁGNEROVÁ, 2009. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-566-0
- SYSLOVÁ, Zora, Jana KRATOCHVÍLOVÁ a Táňa FIKAROVÁ, 2018. *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1324-6
- ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ, 2018. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1302-4
- ŠMELOVÁ, Eva, Alena PETROVÁ a Eva SOURALOVÁ, 2012. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3345-5
- VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0
- VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání druhé, doplněné a přepracované. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1

VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ, 2021. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4961-0

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ, 2011. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-335

ZELINKOVÁ, Olga, 2007. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 2. Praha: Portál. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 978-80-7367-326-0

ZILCHER, Ladislav a Zdeněk SVOBODA, 2019. *Inkluzivní vzdělávání: efektivní vzdělávání všech žáků*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0789-6

Internetové zdroje:

MAMINKA.CZ. 2021. *6 rad, jak přežít období „PROČ“ — Úžasné být mámou* [online]. Copyright © 2021 Copyright CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu. [cit. 26.07.2021]. Dostupné z: <https://www.maminka.cz/clanek/6-rad-jak-prezit-obdobi-proc>

ZÁKON 561/2004 Sb. Školský zákon. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=561%2F2004#cast3>

ms-petrkovice [online]. Copyright © [cit. 11.04.2022].

Dostupné z: <https://ms-petrkovice.webnode.cz/files/200000234-0df2d0df2f/Test%20C5%A1koln%C3%AD%20zralosti.pdf>

Odborný článek: Školní zralost. *Metodický portál / Odborné články* [online]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/10315/skolni-ralost.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Ukázka orientačního testu školní zralosti dle Jiráska

Příloha č. 2 – Test verbálního myšlení

Příloha č. 3 – Jiráskův test ANIČKA

Příloha č. 4 - Jiráskův test TEREZKA

Příloha č. 5 - Jiráskův test TAŤÁNA

Příloha č. 6 - Jiráskův test EMIČKA

Příloha č. 7 – Jiráskův test LEONTÝNKA

Příloha č. 8 – Jiráskův test TOMÁŠEK

Příloha č. 9 – Jiráskův test MAREČEK

Příloha č. 10 – Jiráskův test HYNEČEK

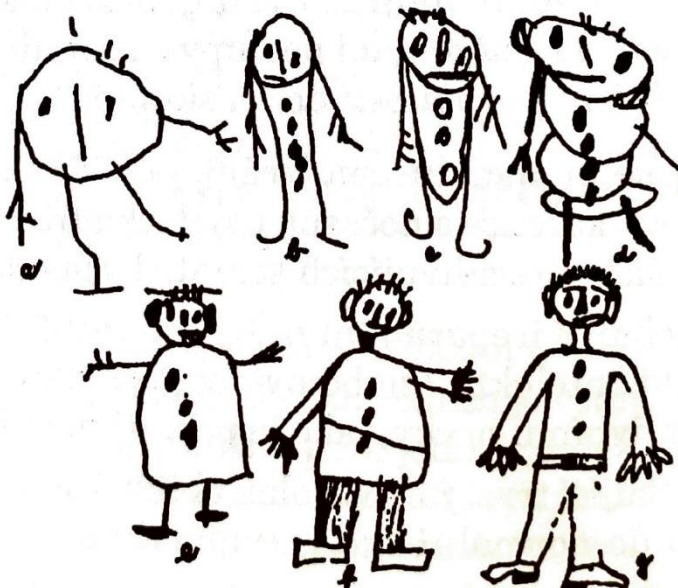
Příloha č. 11 – Jiráskův test ŠIMONEK

Příloha č. 12 – Jiráskův test KARLÍK

Příloha č. 13 – Jiráskův test LILIANKA

Příloha č. 1 – Ukázka orientačního testu školní zralosti dle Jiráska

Obr. 2. Vývojová stadia dětské figurální kresby: a - hlavonožec, b,c,d překonávání hlavonožce, e - primitivní analytická kresba, f - vyspělejší analytická kresba, g - syntetický (obrysový) způsob zobrazení mužské postavy

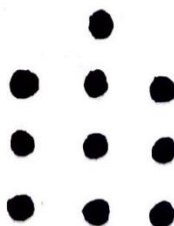

(Svoboda, 2009, s. 626)

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Cinylosn

3. Tady jsou takové puntíky. Zkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

(Svoboda, 2009, s. 627)

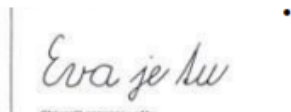
Jiráskův test školní zralosti

Úkol č. 1 – Kresba mužské postavy

- **1 bod** – Nakreslená postava musí mít hlavu, trup a končetiny. Hlava je s trupem spojena krkem a není větší než trup. Na hlavě jsou vlasy (popř. je zakrývá čepice nebo klobouk) a uši, v obličeji oči, nos a ústa. Paže jsou zakončeny pětiprstou rukou. Nohy jsou dole zahnuté. Vyjádření mužského oblečení. Postava je nakreslena tzv. syntetickým způsobem.
- **2 body** – Splnění všech požadavků jako na jedničku kromě syntetického způsobu zobrazení. Tři chybějící části (krk, vlasy, jeden prst ruky, ne však část obličeje) mohou být prominuty, jsou-li vyváženy syntetickým způsobem zobrazení.
- **3 body** – Kresba musí mít hlavu, trup a končetiny. Paže nebo nohy kresleny dvojitou čarou. Tolerujeme vynechání krku, uší, vlasů, oděvu, prstů a chodidel.
- **4 body** – Primitivní kresba s trupem. Končetiny (stačí jen jeden pár) jsou vyjádřeny jen jednoduchými čarami.
- **5 bodů** – Chybí jasné zobrazení trupu („hlavonožec“ nebo překonávání „hlavonožce“) nebo obou párů končetin. Ukázka hodnocení úkolu č. 1

Úkol č. 2 – Nápodoba psacího písma

- **1 bod** – Zcela dobře čitelné napodobení napsané předlohy. Písmena nejsou dvakrát větší než v předloze. Začáteční písmeno má výrazně patrnou výšku velkého písmene. Písmena jsou dokonale spojena ve tři slova. Nesmí chybět tečka nad písmenem j (nebo i). Opsaná věta se neodchyluje od vodorovné linie o více než o 30°.
- **2 body** – Ještě čitelné napodobení napsané věty, na velikosti písmen ani na dodržení vodorovné linie nezáleží.
- **3 body** – Je patrné členění alespoň na dvě části. Lze rozpoznat alespoň čtyři písmena předlohy.
- **4 body** – s předlohou jsou si podobná alespoň dvě písmena. Celek ještě tvoří řádku „písma“.
- **5 bodů** – Čmárání.

Eva je tu

převzato z webu *ms-petrkovice* [online]

<https://ms-petrkovice.webnode.cz/files/200000234->

[0df2d0df2f/Test%20%C5%A1koln%C3%AD%20zralosti.pdf](https://ms-petrkovice.webnode.cz/files/200000234-0df2d0df2f/Test%20%C5%A1koln%C3%AD%20zralosti.pdf)

Úkol č.3 – Obkreslení skupiny teček

- **1 bod** – Téměř dokonalé napodobení předlohy. Tolerujeme jen velmi malé vychýlení jednoho bodu z řádky nebo sloupce. Zmenšení obrazce je přípustné, zvětšení nesmí být o více než o polovinu. Obrazec musí být rovnoběžný s předlohou.
- **2 body** – Počet i sestavení bodů musí odpovídat předloze. Lze prominout vychýlení až tří teček o půl šířky mezery mezi řádky nebo sloupci.
- **3 body** – Celek se svým obrysem podobá předloze. Výškou a šířkou ji nepřevyšuje více než dvakrát. Teček nemusí být správný počet, ale nesmí jich být více než dvacet a méně než sedm. Toleruje se jakékoli pootočení – i o 180°.
- **4 body** – Obrazec se již svým obrysem nepodobá předloze, skládá se ale ještě z teček. Na velikosti obrazce a na počtu teček nezáleží. Jiné tvary (čáry) nejsou přípustné.
- **5 bodů** – Čmárání.

Celkový výsledek Jiráskova testu školní zralosti

Součet bodů	Úroveň školní zralosti
3 -5	výrazný nadprůměr
6	nadprůměr
7 – 9	průměr
10 – 11	slabší průměr
12	podprůměr
13 – 15	velmi slabá úroveň

převzato z webu *ms-petrkovice* [online]

https://ms-petrkovice.webnode.cz/_files/200000234-0df2d0df2f/Test%20%C5%A1koln%C3%AD%20zralosti.pdf

Příloha č. 2 – Test verbálního myšlení

Test verbálního myšlení

Otázky testu, jejich přesná formulace a hodnocení jsou následující:

- 1. Které zvíře je větší – kůň nebo pes?**
 - kůň..... 0
 - špatná odpověď..... -5
- 2. Ráno snídáme a v poledne ... ?**
 - obědváme, jíme polévku, knedlíky, maso 0
 - svačíme, večeříme, spíme aj. chybné odpovědi-3
- 3. Ve dne je světlo a v noci je ... ?**
 - tma0
 - špatná odpověď-4
- 4. Obloha je modrá, tráva je ... ?**
 - zelená 0
 - špatná odpověď -4
- 5. Proč se před příjezdem vlaku zavírají podle trati závory?**
 - aby se vlak nesrazil s autem, aby pod vlak nikdo nevběhl 0
 - špatná odpověď -1
- 6. Třešně, švestky, hrušky, jablka ... to je?**
 - ovoce1
 - špatná odpověď -1
- 7. Co je Praha, Beroun, Plzeň?**
 - Města 1
 - nádraží 0
 - špatná odpověď -1
- 8. Kolik je hodin? Ukázat na papírových hodinách: čtvrt na sedm, za pět minut osm, čtvrt na dvanáct a pět minut.**
 - dobře určeno4
 - určeno jen čtvrt, celá, čtvrt a hod. správná3
 - špatná odpověď-1
- 9. Malá kráva je telátko, malý pes je ..., malá ovce ...?**
 - štěňátko (štěně), jehňátko (jehně)4
 - jen jeden ze dvou údajů 0
 - špatná odpověď-1
- 10. Podobá se pes více kočce nebo slepici? Čím, co je na nich stejného?**
 - kočce, mají čtyři nohy, chlupy, ocas, drápy (stačí jedna podobnost) 0
 - kočce (bez udání znaku podobnosti)-1
 - slepici -3

převzato z webu *ms-petrkovice* [online]

<https://ms-petrkovice.webnode.cz/files/200000234-0df2d0df2f/Test%20C5%A1koln%C3%AD%20zralosti.pdf>

- 11. Proč má vozidlo brzdu?**
- dva důvody (brzdit z kopce, zpomalit v zatáčce, zastavit v případě nebezpečí srážky, vůbec zastavit při ukončení jízdy)..... 1
 - jeden důvod 0
 - špatná odpověď (např. to by nejelo bez brzd) -1
- 12. Čím se podobají kladivo a sekera?**
- dva společné znaky (jsou ze dřeva a ze železa, mají topůrko, dají se jimi zatloukat hřebíky, je to nářadí, na zadní straně jsou ploché)3
 - jedna podobnost 2
 - špatná odpověď 0
- 13. Čím se podobají veverka a kočka?**
- savci nebo uvedení dvou společných znaků (mají čtyři nohy, ocas srst chlupy, kožich, jsou to zvířata, dovedou lézt po stromech) 3
 - jedna podobnost2
 - špatná odpověď0
- 14. Čím se liší hřebík a šroub? Podle čeho bys je rozeznal, kdyby tu ležely vedle sebe na stole?**
- šroub má závit (vinty, takovou kroucenou čáru okolo, vroubky)..... 3
 - šroub se šroubuje a hřebík se zatlouká – nebo šroub má matku2
 - špatná odpověď0
- 15. Kopaná, skok vysoký, tenis, plavání ... to jsou ...?**
- sporty (tělovýchova) 3
 - hry (cvičení, cviky, tělocvik, závody) 2
 - špatná odpověď0
- 16. Které znáš dopravní prostředky ?**
- tři pozemní dopravní prostředky a letadlo nebo loď 4
 - jen tři pozemní dopravní prostředky nebo úplný výčet, ale teprve po vysvětlení „Dopravní prostředek je to, čím se někam dopravujeme“ 2
 - špatná odpověď0
- 17. Čím se liší starý člověk od mladého? Jaký je mezi nimi rozdíl?**
- tři znaky (šedivé nebo žádné vlasy, vrásky, nemůže už tak pracovat, špatně vidí, špatně slyší, je častěji nemocný, dříve umře než mladý) 4
 - jeden nebo dva rozdíly 2
 - špatná odpověď (má hůl, kouří)0
- 18. Proč lidé pěstují (provozují) sporty?**
- dva důvody (aby byli zdraví, otužilí, silní, pohyblivější, aby měli rovné tělo, aby nebyli tlustí, pro zábavu, chtějí dosáhnout rekordu, zvítězit aj. 4
 - jeden důvod 2
 - špatná odpověď (aby něco uměli, to se vsadí a vyhrají se peníze0

převzato z webu *ms-petrkovice* [online]

<https://ms-petrkovice.webnode.cz/files/200000234-0df2d0df2f/Test%20%C5%A1koIn%C3%AD%20zralosti.pdf>

- 19. Proč je nemravné (nesprávné, špatné), když se někdo vyhýbá práci?**
- ostatní se na něho musí dívat (nebo jiné vyjádření, že je poškozen i někdo jiný) 5
 - je líný, málo vydělá a nemůže si nic koupit 2
 - špatná odpověď 0
- 20. Proč se musí na dopis nalepit známka?**
- platí se tím za doručení (dopravu) toho dopisu 5
 - ten druhý by musel zaplatit pokutu 2
 - špatná odpověď 0

Výsledek v testu je dán součtem bodů dosažených v jednotlivých otázkách.

Vyhodnocení výsledků Jiráskova testu verbálního myšlení

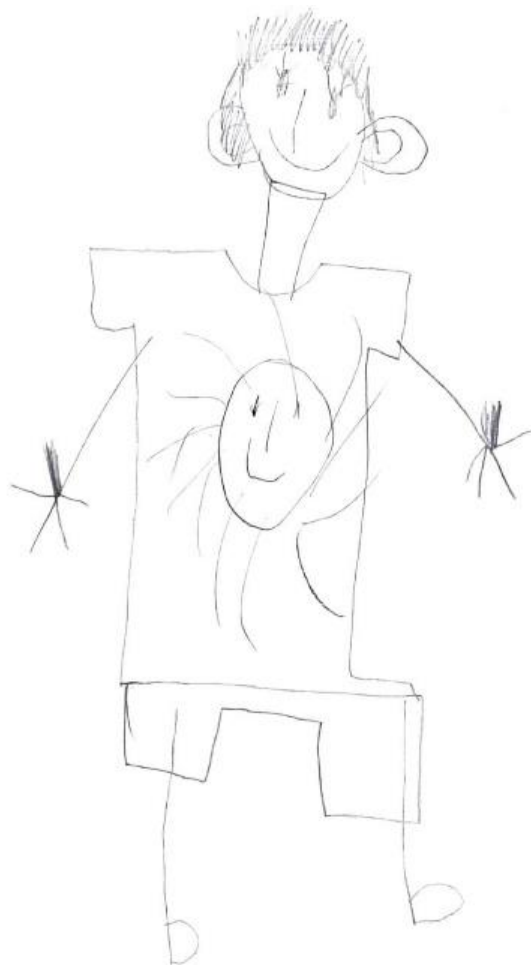
+24 a lepší	výrazně nadprůměrný výsledek
+14 až +23	nadprůměrný výsledek
0 až +13	průměrný výsledek
-1 až -10	podprůměrný výsledek
-11	a horší výrazně podprůměrný výsledek

převzato z webu *ms-petrkovice* [online]

https://ms-petrkovice.webnode.cz/_files/200000234-

<0df2d0df2f/Test%20%C5%A1koIn%C3%AD%20zralosti.pdf>

Příloha č. 3 - Jiráskův test ANIČKA

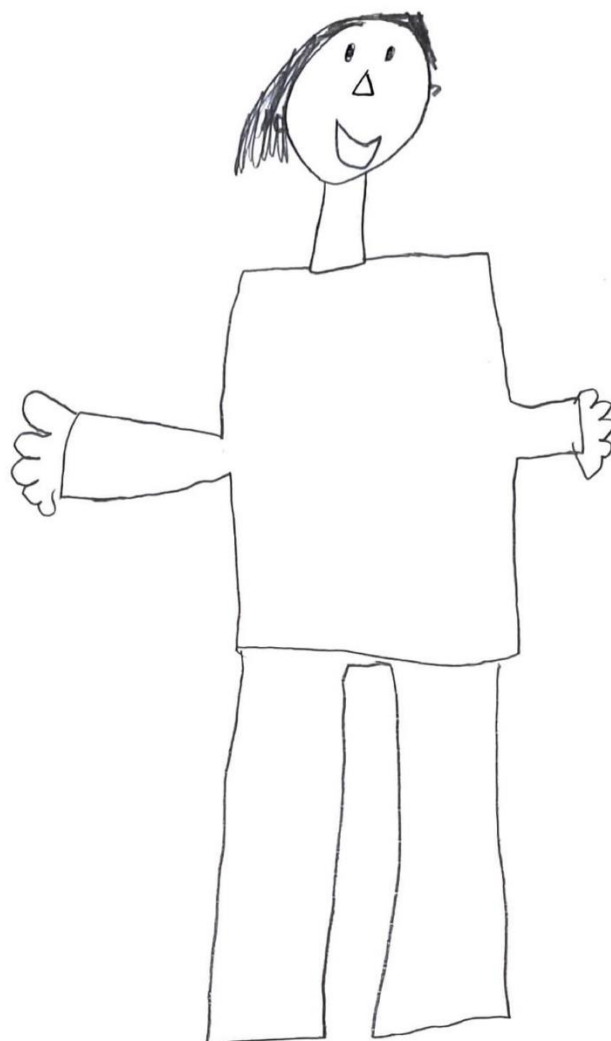
Anička

Eva je su.
Eva je su.

• • •
• • •
•

• • •
• • •
•

Příloha č. 4 - Jiráskův test TEREZKA

Terežka

Terežka

Eva je su.
Eva je su.

Příloha č. 5 - Jiráskův test TAŽÁNA

noT

Tanička

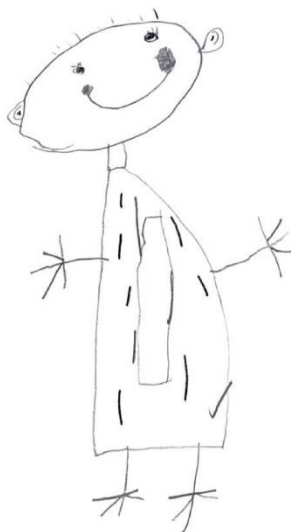
Eva je su.

Tanička

Eva je su.

Příloha č. 6 - Jiráskův test EMIČKA

Emička

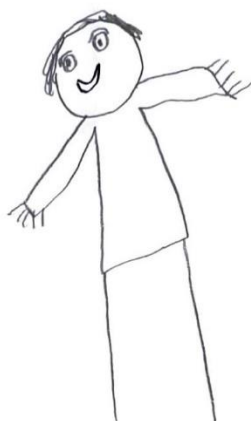
Emička

Eva je su.

Eva je su.

Příloha č. 7 – Jiráskův test LEONTÝNKA

Leontýnka

Leontýnka

Eva je su.

Eva je su.

• • •

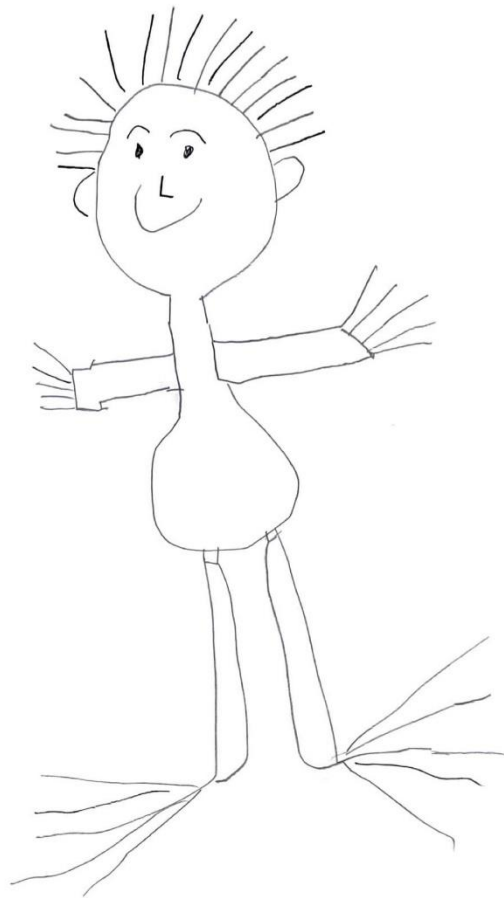
• • •

• • •

• • •

• • •

Příloha č. 8 – Jiráskův test TOMÁŠEK

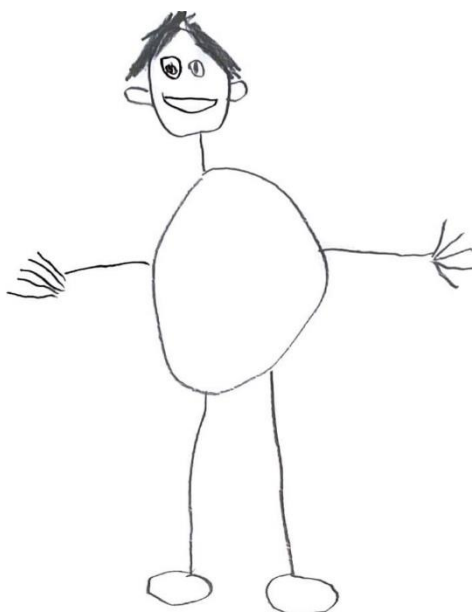

Tomášek

Eva je su. Tomášek
Eva je su. Tomášek

Příloha č. 9 – Jiráskův test MAREČEK

Mareček

Mareček

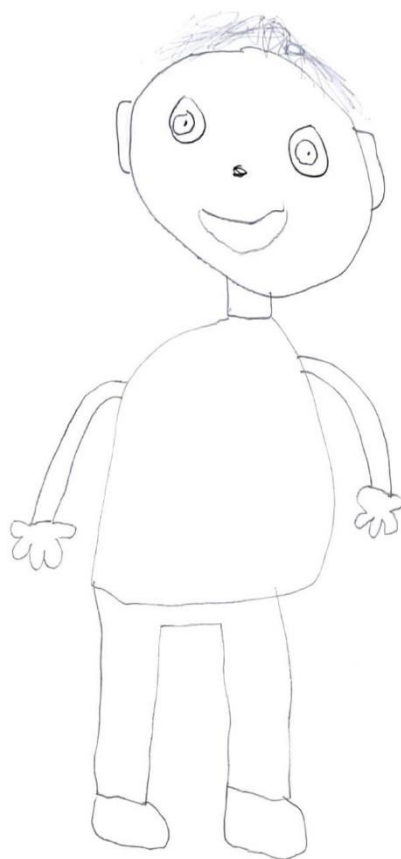
Eva je su.

Eva je su.

• • •
• • •

• • •
• • •

Příloha č. 10 – Jiráskův test HYNĚČEK

Hyněček

Eva je tu. Hyněček

Eva je tu.

⋮

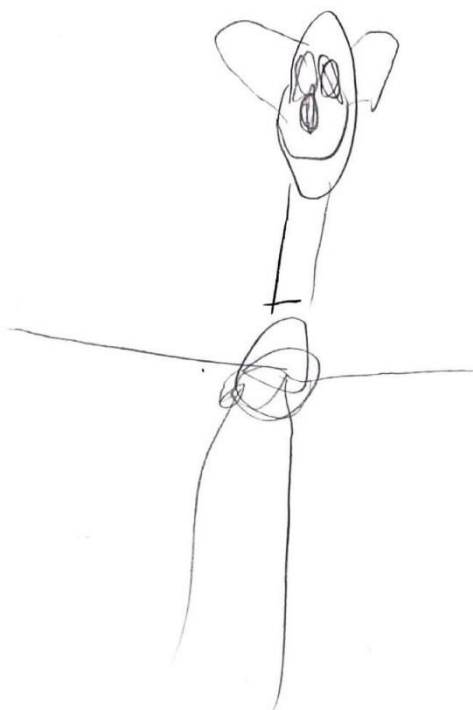
⋮

Příloha č. 11 – Jiráskův test ŠIMONEK

		Šimon
	Eva je su.	Šimon
	••• ••• •	

Příloha č. 12 – Jiráskův test KARLÍK

Karlík

Eva je su.
E m su

• • •
• • •
•

• • •
• • •
• • •

Příloha č. 13 – LILIANKA

Eva je su.

Page

16/11

• | • •
• | • •
• | • •

343

1

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dominika Snášelová
Katedra:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Irena Plevová, PhD.
Rok obhajoby:	2022
Název práce:	Diagnostika školní zralosti
Název v angličtině:	Diagnosis of school maturity
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na diagnostiku školní zralosti u dětí předškolního věku. V teoretické části seznamuje s vývojem dítěte, pojmy školní zralost a připravenost a jejími kritérii, odkladem školní docházky a metodami jejichž pomocí můžeme zjistit úroveň připravenosti na školní prostředí. Praktická část se zabývá konkrétními vybranými testy, pomocí nichž zjišťujeme školní zralost. Dále obsahuje podrobnou kazuistiku 10 vybraných dětí a 1 dítěte s poruchou autistického spektra.
Klíčová slova:	předškolní věk, školní zralost a připravenost, znaky školní zralosti, metody pedagogické diagnostiky v mateřské škole
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on the diagnosis of school maturity in preschool children. The theoretical part introduces the development of the child, the concepts of school maturity and readiness and its criteria, postponement of school attendance and methods by which we can determine the level of readiness for the school environment. The practical part deals with specific selected tests, which we use to determine school maturity. It also contains a detailed case report of 10 selected children and 1 child with autism spectrum disorder.
Klíčová slova v angličtině:	preschool age, school maturity and readiness, signs of school maturity, methods of pedagogical diagnostics in kindergarten
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Orientační test školní zralosti dle Jiráska Příloha č. 2 - Test verbálního myšlení Jirásek Přílohy č. 3 – 13- testy školní zralosti jednotlivých dětí
Rozsah práce:	56 s., 18 s. obr. příloh
Jazyk práce:	CZ